

De Balans

Jaargang 46 nummer 5, juni 2025

Colofon

De Balans is het clubblad van SV De Rode Loper en verschijnt minimaal 4× per jaar. Het wordt verspreid onder alle leden.

Kopij kun je sturen naar:
redactie@ucsderodeloper.nl

Voor meer informatie over SV De Rode Loper:
www.ucsderodeloper.nl

Ons forum:
forum.svderodeloper.nl

Onze vereniging is reeds opgericht op **25 november 1930**.

Verschijningsdatum van dit nummer:
 25 juni 2025.

Redactie

- Jens Steenmetz
- Jos Heesen
- Peter Das
- Henk van Lingen
- Timo Können
- Jacco Vermeulen

Ereleden

- Jan Prins
- Jan Polders †
- Wiebe de Vries †
- Nico van Harten †
- J. Graaff †
- J. van der Haar †
- K. Brokking †
- E. van Veldhuizen †

Inhoud

Van de Bestuurstafel	3
Wat lees je?	5
Rapid op zaterdag	11
Acht dames...	12
Schach im Freien	17
Eindspelrubriek	23
De avonturen van een herintreder	32
OKU 2025	39
Rode Lopers combineren	42
Schach im Freien	45
Genomineerden Spiegel	48
Oplossingen RL combineren	54
Oplossing Eindspelrubriek	56

Van de Bestuurstafel

Door Henk van Lingen.

Beste Leden,

Het seizoen zit er op, bij verschijnen van dit nummer spelen we als afsluiting ons Knock-Out toernooi. Het is een spannend en intensief seizoen geweest, met intern een nieuwe kampioen: Nonso! Naast de ontknoping van onze Interne is deze maand het OKU weer gespeeld waar flink veel Rode Lopers mee deden. En dit jaar waren er ook eens aardig wat clubgenoten die meespeelden in het vierkampentoernooi van onze huisgenoot Oud Zuylen Utrecht.

Speelmanimo voldoende dus, en ook met onze ledenaanwas zat het weer snor dit seizoen. Bestuurlijk geven de laatste loodjes wat uitdagingen. Zo is op moment van schrijven nog erg onduidelijk hoe we ons Knock-Out toernooi op de rit krijgen en of we daar wel de seizoensprijzen uitreiken. Het zijn voor velen drukke weken, en gezondheidsproblemen gooien soms ook roet in het eten. Ook in het bestuur. Jaren geleden is door het toenmalig bestuur bedacht seizoensprijzen en bedankjes te verhuizen van de ALV naar het Knock-Out toernooi, met als idee de ALV te bekorten. Sindsdien is het elk jaar stressen de boel binnen een week na laatste ronde intern

sluitend te krijgen. Dit jaar heeft de materiaalcommissaris zich in een week vergist waardoor de naamplaatjes sowieso niet rond zijn. Het bestuur vraagt zich af of het niet wijzer is deze ceremonies weer als vanouds op de ALV eind augustus te gaan doen.

Zoals ook eerder gemeld, gaat een aantal bestuursleden stoppen met bestuurswerk. Wij zoeken verse krachten, maar dat plaatje is nog niet geheel rond. Laat het ons dus vooral weten indien je suggesties, vragen of animo hebt.

Dan onze zaal Dijkzigt. Zoals op de clubavond de laatste weken verteld komt er een nieuwe vloer. Dit om de geluidsoverlast naar de burens te adresseren. De zaal voldoet momenteel niet aan handhavingsnormen, om dat op te lossen komt er een zwevende vloer. Daarvoor moet de zaal twee weken dicht en wel de eerste twee weken van onze befaamde Zomer Avond Kompetitie die immer in juli van start gaat. Daarom zal de eerste ronde van de ZAK gehouden worden in het Rode Kruis gebouw bij Moira-Domtoren. Wel gewoon op woensdagavond. De tweede ronde lijkt te gaan vervallen, maar houd vooral de berichtgeving op de website van de ZAK in de gaten. Met de nieuwe vloer kunnen wij blij-

ven schaken in Dijkzigt. We prijzen ons wat dat betreft gelukkig. Moira-Domtoren en Paul Keres zijn momenteel zoekende naar een nieuw onderkomen.

Dat is het voor nu. Iedereen een fijne zomer en succes met de zomer toernooien voor wie het spelletje niet kan

laten staan (ZAK, Dieren, Zeeland, ...). En veel leesgenoegeen met deze Balans. We mogen ook vaststellen dat ons clubblad dit seizoen een aantal fraaie nummers heeft uitgebracht. Dank aan Jens, Timo, Peter, veel-schrijver Kees, en ieder die daar aan bijgedragen heeft!

WWW.SCHAKENINUTRECHT.NL

SCHAAKCAFÉ UTRECHT

ELKE VRIJDAGMIDDAG VAN 13:30 TOT 17:00
DENKSPORTCENTRUM DIJKZIGT DOORSTRAAT 107 UTRECHT

VOOR IEDEREEN
DDE WEL
(LEREN) SCHAKEN!

SPEELTEMPO
NAAR KEUZE

2,50 EURO
EXCL. CONSUMPTIE

GEORGANISEERD DOOR DE GEZAMENLIJKE UTRCHTSE SCHAKVERENIGINGEN:
PAUL KERES, DE RODE LOPER, MOIRA-DOMTOREN
EN OUD ZUYLEN UTRECHT

Wat lees je?

Aflevering 10 - Hans Nijland

Door Timo Können.

Hij houdt van reizen en van familie-geschiedenissen, in het bijzonder de boeken van Nino Haratischwili. Hij leest over het Palestijns-Israëliëse conflict. Tot zover lijkt Hans Nijland een kloon van Daniël Wendt, die in een eerdere aflevering precies dezelfde dingen noemde. Hans blijkt echter ook over interessante eigen karaktertrekken te beschikken. En tussen neus en lippen door wordt weer eens duidelijk hoeveel wij voor het

ontstaan van onze clubcultuur te danken hebben aan de grote werkloosheid onder afgestudeerden in het begin van de jaren tachtig.

Ben je bezig in een boek?

Ja, altijd. Ik ben een veellezers, net als mijn vrouw Annette. Alleen leest zij meestal vier boeken tegelijk en lees ik ze gewoon een voor een. Ik ben nu bezig in de thriller *Val dood* van Jens Lapidus, het derde deel van zijn Stockholm-trilogie. Die heb ik gekregen van

een vriend die zijn boekenkast opruimde. Het gaat over de onderwereld van Stockholm, met de Joegoslavische maffia en de cocaïnehandel. Je volgt een aantal personen, zoals een capo van de maffia en een politie-inspecteur die niet helemaal zuiver op graat is. Het wordt wel vergeleken met de Millennium-trilogie van Stieg Larsson. Ik vind het leuk.

Verder lees ik niet zo vaak thrillers, maar ik lees wel veel fictie. Mijn vorige boek was *Alles wordt lichter*, de roman van Janke Reitsma die vorig jaar is verschenen. Een heftig verhaal, maar dat heb je in het begin niet zo in de gaten, want de spanningsopbouw is erg knap. Een vrouw is op reis naar Noorwegen, waar ze heeft gewoond toen ze jong was. Meer weet je in het begin niet. Op een gegeven moment blijkt ze een zoon te hebben die daar nog woont. In een verpleegtehuis, wordt later duidelijk. Dan kom je erachter hoe dat zit: als eenzame jonge moeder met een huilbaby heeft ze hem in wanhoop zo hevig door elkaar geschud dat hij een hersenbeschadiging opliep.

Ze kwam in de gevangenis terecht en moest afstand van het kind doen. En nu is ze op weg naar de vader van haar zoon en naar het verpleegtehuis. Die vader is voor de zoon blijven zorgen, maar hij verwijt haar nog steeds wat ze heeft gedaan. Het gaat over

schuld, verdriet en verlies. Zwaardere thema's dan waar ik meestal over lees, maar het is wel een mooi boek.

Een vriendin van me koopt ontzettend veel boeken en geeft er ook regelmatig een paar aan mij. We zijn allebei dol op familiegeschiedenissen, romans die het leven van meerdere generaties laten zien tegen de achtergrond van de wereldgebeurtenissen. Dat is leuker om te lezen dan een echt geschiedenisboek, maar ondertussen kom je toch veel over de geschiedenis te weten. Bijvoorbeeld *Het achtste leven (voor Brilka)* van Nino Ha-

ratischwili, een Georgische schrijfster. Ze beschrijft het lot van een familie in de twintigste eeuw, van de inlijving van Georgië bij de Sovjet-Unie tot na het uiteenvallen daarvan. Telkens gebeurt er weer iets in het land en veranderen de omstandigheden waaronder iedereen moet proberen zijn leven vorm te geven.

En nonfictie?

Daar lees ik wat minder van. Een van de laatste boeken was *Het Israëliisch-Palestijns conflict: Een korte geschiedenis* van Ilan Pappé, een Israëliisch historicus die in Israël niet geliefd is en er geloof ik ook niet meer woont. Hij beschrijft hoe ontzettend lang dat conflict al bestaat en hoe het onder de invloed van de vroegere koloniale machten is ontstaan. Het conflict zit me hoog. In de jaren tussen 2013 en 2018 heb ik samen met Annette

drie reizen naar de Palestijnse gebieden gemaakt. Als programmamanager van de stichting Kinderpostzegels moest zij daar controleren of het aan de Palestijnen gedoneerde geld goed werd besteed. Dat was zo. Nu kan de stichting daar niet meer werken, dat was ook voordat de oorlog begon al een tijdje zo.

Op de West Bank heerste een soort Apartheid 2.0. De Palestijnen werden als tweederangs burgers zonder rechten stelselmatig gepest, het was godgeklaagd. Altijd gedoe met kolonisten en militairen, met heel vervelende checkpoints. In Gaza, waar geen kolonisten en militairen waren, was het in die tijd een stuk relaxter.

Een ander non-fictieboek dat ik in

de afgelopen tijd heb gelezen is *De Bagdad-Berlijnexpress* van Ana van Es. Om Bagdad aan te sluiten op het Europese spoorwegnet, voor de handel, hebben de Duitsers en Fransen in de eerste helft van de vorige eeuw een spoorlijn tussen Turkije en Irak aangelegd: de Bagdadspoorweg. Van Es, die voor de Volkskrant correspondent in het Midden-Oosten is geweest, tekent het politieke krachtenspel rond die aanleg heel mooi uit. De invloed van de koloniale mogendheden van toen werkt nu nog door. Je kunt nog steeds op die spoorlijn door Irak reizen.

Houden je leesvoorkeuren ook verband met je eigen loopbaan?

Dat verband is ver te zoeken, nog los van het feit dat ik al vijf jaar met pensioen ben. Ik heb biologie gestudeerd en ben daarna een paar jaar werkloos geweest. Toen heb ik een paar jaar als reisleader in Egypte gewerkt. Dat vond ik superleuk om te doen, maar op een gegeven moment wilde ik toch iets serieuzers. Na een ICT-opleiding bij Ordina via het Arbeidsbureau kon ik bij het RIVM aan de slag als systeemanalist. Dat was niks voor mij. Na twee jaar ben ik de ontwikkelings samenwerking ingegaan: drie jaar op de Filipijnen in opdracht van Buitenlandse Zaken.

Daarna, het was inmiddels 1996, kon ik dankzij de mooie regels die er voor ambtenaren waren terug naar het RIVM. Ik had geen zin meer in ICT, maar het RIVM is zo groot dat er altijd wel een plekje is te vinden. Ik kwam terecht bij de afdeling milieubeleid, die later is verzelfstandigd tot het Planbureau voor de Leefomgeving. Daar ben ik specialist in duurzame mobiliteit geworden. Ik ben altijd heel erg voor de fiets geweest. Dat werk had wel echt mijn hart, ik heb zelfs nog een proefschrift geschreven.

Hoe zit het met je schakboeken?

Ik heb ongeveer een meter, maar doe er nauwelijks nog iets mee. Lang gele-

den, in de jaren tachtig, studeerde ik samen met René Bontrop op de openingen. Ik kon het goed met hem vinden, hij leeft helaas niet meer. Met hem en Kees Huigen heb ik ook in de redactie van de Balans gezeten. Het waren andere tijden, zonder computers en met het afbreken van je partij aan het eind van de avond om die later uit te spelen.

Toen heb ik ook de onsterfelijke partij van De Rode Loper gespeeld, als slachtoffer weliswaar: die met het dame-offer van Jan Prins. [In 1990. Zie o.a. het stukje van Kees Volkers in Balans 41-5 op de clubwebsite, en het jubileumboek Van Heutink tot Heesen. TK] Daar is toen binnen de club nog wel twee jaar lang op geanalyseerd. Telkens publiceerde iemand – ikzelf liet me ook niet onbetuigd – weer een nieuwe subvariant in de Balans, die het oordeel veranderde van winst voor mij naar winst voor Jan of andersom. Dat was spannend. Nu ziet de computer alles in één minuut. Maar ja, het is niet anders, zoals het cliché zegt.

Maar het hoogtepunt van mijn schaakcarrière was toen ik kampioen werd van een dorp in Colombia. Tij-

dens een reis van een halfjaar in Zuid-Amerika in de jaren tachtig deden Annette en ik ergens in een afgelegen gebied het plaatsje Istmina aan. De schoolmeester daar organiseerde een sportweek op het schoolplein. Ook schaken was een onderdeel en ik heb me ingeschreven. Toen werden alle andere deelnemers gevraagd zich terug te trekken, behalve de langjarige kampioen van het dorp: met hem moest ik een tweekamp over zes partijen spelen. Die won ik en de hoofdprijs was een etentje voor Annette en mij met de schoolmeester en zijn vrouw. Als we in de dagen daarna door het dorp liepen hoorden we telkens: ‘Daar loopt de kampioen!’ Een paar jaar geleden heb ik er nog een stukje in de Balans over geschreven [Balans 44-2, TK].

Het was in een tijd dat Colombia heel gevaarlijk was, dus eigenlijk niet zo geschikt voor toeristen, maar wij waren een beetje argeloos. We meden wel de grote steden zoals Medellín en Bogota, maar op het platteland had je de FARC en de minstens zo erge paramilitairen. Wij dachten: ‘Daar hebben we geen last van, we staan er toch buiten.’ Naïef, maar anders was ik nooit dorpskampioen geworden.

Hans, aan het schaken in Colombia.

Rapid op zaterdag

Door Herman van der Ploeg.

Op zaterdag 14 juni deed ik mee aan het rapidtoernooi van Moira-Domtoren, dat werd gehouden op het uitgestrekte terrein van het University College Utrecht. Het was een warme dag, maar er kwamen toch zo'n tachtig schakers op af, waaronder diverse Rode Lopers.

Er waren drie ratinggroepen. Ik deed mee in groep C, rating tot 1700. In de A-groep speelde één grootmeester mee, en diverse meesters. Medelid en vriend Jan Jansen zat in de B-groep, 1700 - 1900. Ook de jeugd was goed vertegenwoordigd. De organisatie was perfect. Elke groep had een

eigen arbiter die alles goed in de gaten hield en de ondertekende uitslagbriefjes verzamelde.

Ik begon goed, met twee uit twee. Daarna een inzinking met twee verliespartijen. Enfin, met twee uit vier werd de tegenstand ook weer wat zwakker. Ik won achter elkaar de laatste drie partijen, zodat ik uitkwam op 5 uit 7. Goed voor een gedeelde 3e plaats. Helaas ging de fonkelende beker aan mij voorbij. Het prijzengeld van 45 euro moest ik delen met vier anderen, dus ik kijk uit naar het bedrag van 9 euro dat binnenkort op mijn bankrekening verschijnt. Op één euro na mijn inschrijfgeld terugverdiend! Het leven is mooi.

Acht dames...

Door X

Hierbij een partij‘tje’ uit de interne competitie dat, vond ik, bij het sluiten van de markt (d.w.z. het seizoen) toch nog even in het clubblad moest. De vrij unieke situatie trad namelijk op dat er in totaal acht dames op het bord kwamen. Telkens wanneer een witte en een zwarte dame elkaar annihilierden, verscheen er weer een nieuwe generatie om de vorige te wreken. In totaal waren er dus zes promoties, in drie ‘paren’ (wit en zwart promoveerden alle keren direct na elkaar). Volgens de website van Tim Krabbé (<https://timkr.home.xs4all.nl/records>) is dat niet minder dan een evenaring van het wereldrecord (waarbij vermeld moet worden dat hij alleen ‘serieuze toernooipartijen’ meerekent).

Most promotions: 6

In three games, Panchenko - Vnukov, Voronezh 1999; Kubikova - Novy, Polsen 2003 and Marinkov - Jovicic, Belgrade 2005, a total of 6 pawns promoted to Queens. Kubikova - Novy is special in that it is also the only serious game in which one side promoted four times.

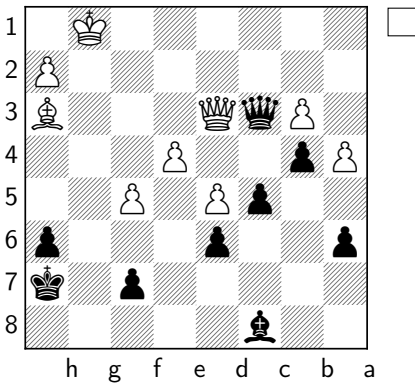
Ik geef de partij hier compleet (hij was overigens ‘live’ en is dus – met dit artikel ernaast zo je wilt – ook na te

spelen op de website van de club). De analyse begint op het moment dat de eerste generatie dames van het bord verdwijnt.

□ Wit
 ■ Zwart

Kwartfinale bekercompetitie, 19 maart 2025.

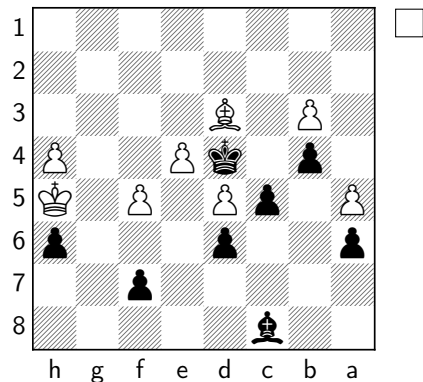
1. d4 c5 2. d5 g6 3. g3 ♗g7
 4. ♗g2 d6 5. ♘f3 b5 6. O-O ♗b7
 7. a4 a6 8. e4 ♘f6 9. ♖e1 O-O
 10. c3 ♘bd7 11. ♘bd2 ♖c7
 12. c4 b4 13. ♖b1 h6 14. ♖e2
 ♖ae8 15. ♖d3 ♗c8 16. b3 ♘g4
 17. ♗b2 ♘de5 18. ♘xe5 ♘xe5
 19. ♖c2 g5 20. f4 gxf4 21. gxf4
 ♘g6 22. f5 ♘e5 23. ♘f3 ♘xf3+
 24. ♗xf3 ♗xb2 25. ♖xb2 ♘h7
 26. ♖d1 e6 27. ♗g4 ♖e7 28. ♖f3
 exd5 29. cxd5 ♖e5 30. ♖g2 ♖g8
 31. ♗h3 ♖xg2+ 32. ♘xg2 ♗d7
 33. ♖d3 ♗c8 34. ♘h1 ♖g8 35. ♖g1
 ♖xg1+ 36. ♘xg1 ♖c3

Hier komen we erin. Wit is verwoed aan het aanvallen geweest en hoewel de stelling inmiddels gelijk is blijft hij het reputatiegetrouw proberen. **37.** ♖f1 ♚×d3 Zonder deze ruil had ik het gemakkelijker gehad, maar dan was het ook geen bijzondere partij geworden. **38.** ♗×d3 Vaarwel, generatie I. Het uitbroeden van de opvolgsters gaat nog even duren.

38... ♖g7 **39.** ♖f2 ♖f6 **40.** ♖f3 ♖e5 **41.** ♖e3 Vanwege de zwakke witte centrumpionnen dacht ik op dit moment eerder beter te staan, maar zoals wit laat zien is zwarts ruimtegebrek een groter probleem. **41...** ♗b7 Ik had mijn loper naar e8 willen spelen om de witte koning van h5 te houden. Met schrik realiseerde ik me hier dat dat niet zou lukken, want na 41...a5 (wat ik overigens beter wel gewoon had kunnen doen) komt 42.♗b5.

42. a5 ♗c8 **43.** ♗e2 ♖f6 Met frisse tegenzin, maar als zwart dit niet uit zichzelf doet dwingt wit het af met **44.** ♗h5. **44.** ♖f4 ♗b7 **45.** ♗c4 ♗c8 Zwart kan alleen maar wat heen en weer spelen. **46.** h4 ♗b7 **47.** ♗d3 ♗c8 **48.** ♖g4 ♖e5? Toch zou het na **48...** ♖g7 **49.** ♖h5 f6 potremise zijn geweest, want wit kan nergens binnenkomen. Met te weinig bedenktijd om dat goed te controleren durfde ik zo'n volledig passieve opstelling niet aan. **49.** ♖h5 En eindelijk staat wit echt gewonnen. **49...** ♖d4

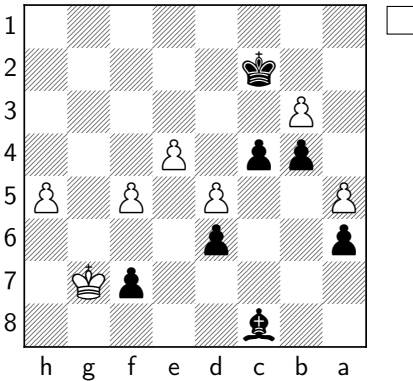

50. ♗c2? Maar nu al niet meer! De winst lag voor het grijpen met **50.** ♗c4! ♖×e4 **51.** ♖×h6 en óf de h-pion (na **51...** ♖×f5), óf de a-pion (na **51...** ♗×f5) loopt door. Het is ook geen doen dat we zulke eindspelen met tien seconden per zet moeten spelen.

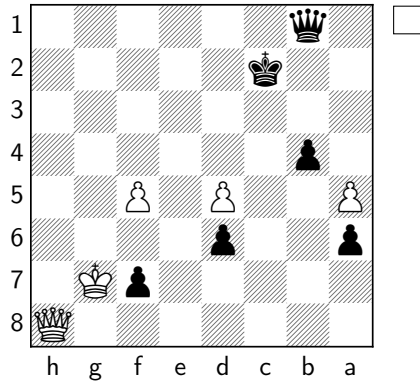
50... ♖c3 **51.** ♗d1 ♖d2 **52.** ♖×h6 Op **52.** ♗f3 of ♗g4 komt (eveneens)

c4. **52...** ♔×d1 **53.** ♔g7 ♔c2? Een duur tempoverlies. Het onmiddellijke *53...c4* had zwart winstkansen bezorgd. Na *54.h5 c×b3 55.h6 b2 56.h7 b1* ♚ *57.h8* ♚ ♚b2+ kan wit nog wel leuk met *58.f6* dameruיל vermijden, maar in principe haalt zwart daarna eerder dan wit een tweede dame.

54.h5 c4! Dit kwam pas bij me op toen ik had ontdekt dat zwart na *54...♔×b3 55.h6* te laat zou komen.

55. h6 Of *55.b×c4 b3* met ongeveer gelijke kansen. **55...** ♗×f5 Pakt een pionnetje mee. De loper zou anders even later toch door een witte dame (generatie II) geslagen worden. **56. exf5 cxb3 57. h7 b2 58. h8** ♚ **b1** ♚ De eieren zijn uitgekomen, veilig achter de ruggen van de koningen.

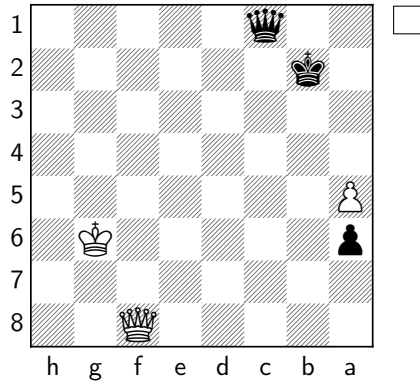
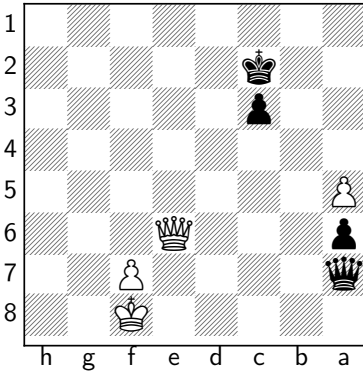
59. ♔×f7 ♚g1 Beter gewoon *59...b3*, waarna het vooral wit is die moet oppassen (eeuwig schaak is de meest waarschijnlijke uitkomst). Nu kan wit het toch weer proberen.

60. ♚c8+ Hé, dat is een dubbelaanval. **60...** ♚c5 Nog zo jong offert ze zich op om pionverlies te voorkomen.

61. ♚×c5+ d×c5 En de malle molen begint weer te draaien. **62. d6 b3 63. d7 b2 64. d8** ♚ **b1** ♚

Dit is generatie III, die het wat langer zal volhouden. Bij de komende zetten zou het mogelijk zijn vele varianten vol met schaakjes te geven, maar dat zal ik niet doen. Hoofdzaak is dat wit nog steeds de beste kansen heeft vanwege iets dat ik hem ooit (in voorwereldlijke tijden, toen de dieren nog konden spreken en ook de herinnering aan generatie I nog levend was) heb toegestaan: het opspelen van zijn pion naar *a5*.

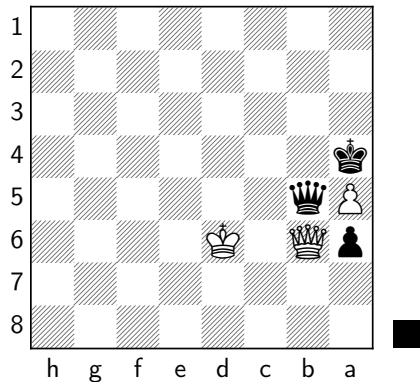
65. ♖b6 ♗a2+ Hier was dames ruilen duidelijk geen goed idee. 66. ♕e7 c4 67. f6 ♖a3+ 68. ♗d6 ♕e3+ 69. ♗e6 ♖a7+ 70. ♕f8 c3 71. f7 Wit heeft progressie gemaakt.

71... ♕b2?? Voor het eerst een echte blunder. 72. ♗e5? Wit profiteert n iet. Na 72. ♗b6 + ♗x b6 73. a x b6 heeft hij twee vergevorderde vrijpionnen. Zo meteen krijgt hij dezelfde kans nog een keer. 72... ♕b3 73. ♗e6+ ♕b2? 74. ♕g7? Nu is alles weer in orde voor zwart. 74... ♗g1+ 74... c2 was ook goed.

75. ♕h7 ♗h2+ 76. ♕g7 ♗g3+ 77. ♗g6 Wederzijdse annihilatie van generatie III. 77... ♗xg6+ 78. ♕xg6 c2 79. f8 ♗ c1 ♗ En daar is generatie IV. De pionnen worden ondertussen wel steeds schaarser.

80. ♗b4+ ♕a2 81. ♗b6 ♗c2+ 82. ♕f6 ♗c3+ 83. ♗e6 ♗c4+ 84. ♕d7 ♕a3 85. ♗c7 ♗b5+ Dankzij het feit dat 85... ♗xc7+ 86. ♕xc7 ♕b4 87. ♕b6 verliest lukt het de laatste generatie dames het einde van de partij te halen. 86. ♕d6 ♕a4 Met nog een flauwe hoop op winstkansen. 87. ♗b6 Hier heb ik serieus even gecheckt of ik de speelrichting van de pionnen goed onthouden had.

87... ♖b4+ Nee, geen winstkansen:
 87... ♖×a5 88. ♖×a5+ ♔×a5 89. ♔c5
 is remise.

88. ♔d5 88. ♖×b4+ ♔×b4 89. ♔c6
 ♔×a5 90. ♔c5 overigens ook.

88... ♖d2+ 89. ♔c4 ♖e2+

90. ♔c3 en remise op voorstel van
 wit. $\frac{1}{2} : \frac{1}{2}$

Jammer voor de vier generaties dames dat ze elkaar nooit hebben leren kennen. Leuk voor mij dat ik het beslissingsvluggertje won.

Schach im Freien - Zomerspecial MOCKBA

Door Kees Volkers.

Schaken in de openlucht is in Rusland erg populair. Zelfs hartje winter kan je Russen, verpakt in dikke winterjassen en bontmutsen, zien schaken in het park. Bekende parken in Moskou waar wordt geschaakt zijn het Sokolniki Park, het Presnenskiy Park en het Gorky Park. In deze parken hebben ook schaakclubs hun domicilie. Bekende grootmeesters be-

gonnen hun schaakcarrière als parkschaker. Zo woonde de latere wereldkampioen Valery Smyslov vlakbij het Gorky Park, waar hij zich eerst kon meten met andere parkschakers, waarna hij zich verder ontwikkelde op de nabije schaakclub.

In deze special van Schach im Freien wijk ik af van het protocol, want helaas ben ik zelf nooit in Moskou geweest. In de jaren '70 (opa ver-

Schaaktuin in het Sokolniki Park.

telt) had ik serieuze plannen om met de Transsiberië Express van Moskou naar Wladiwostok te reizen, ik had zelfs een dienstregeling. Die was destijds niet even digitaal te downloaden, maar te krijgen via reisbureau Thomas Cook. Dit beroemde bureau kon jouw treinkaartje regelen naar elke bestemming in de wereld. Ze hadden ook een vestiging in Rotterdam en daar ging ik wel eens heen om oude spoorboekjes te halen. Thomas Cook had spoorboekjes van spoorwegmaatschappijen uit de hele wereld. Die moesten natuurlijk jaarlijks vervangen worden door spoorboekjes met de nieuwe dienstregeling en als je op tijd was kon je zo een stapel oude

boekjes meenemen. Het mooiste van die boekjes waren de kaarten waar alle spoorlijnen in zo'n land op stonden. De Transsiberië Express hadden ze natuurlijk ook. Daarnaast had ik het boekje 'Teach yourself Russian' gekocht, waar ik de eerste zeven hoofdstukjes uit had bestudeerd. De meeste woorden ben ik nu weer vergeten, maar ik kan nog wel de Russische letters lezen. De Russen bezigen het cyrillische schrift en het is een fonetische taal, dus je spreekt het uit zoals je het schrijft (in tegenstelling tot het Engels). Zo moet RODE LOPER er in het cyrillisch ongeveer uitzien als: РОДЕ ЛОПЕР.

Uiteindelijk bleek het allemaal te duur. Waar je in veel oostbloklanden als Polen, Tsjechië en Hongarije voor een habbekrats kon rondreizen, (als je eenmaal een visum had, waarvoor je naar een ambassade in Den Haag moest) moest je voor Rusland precies aangeven waar en wanneer je verbleef en was je verplicht in de luxe toeristenhotels te slapen waarvoor je dan de peperdure westerse prijzen moest betalen. In Moskou een goedkoop treinkaartje naar Nowosibirsk kopen, aan het loket in het Jaroslav-station, was er ook niet bij, want dat moest allemaal van tevoren geregeld worden tegen prijzen die vele malen hoger lagen dan wat de lokale bevolking er voor neerlegde. Ik kon het dus niet betalen en later is het er niet meer van gekomen.

Waarom ik dan toch Moskou te berde breng, terwijl ik er nooit ben geweest, komt omdat ik laatst wat op het web aan het surfen was en op een verhaal stuitte over een seriemoordenaar in een Moskous schaakpark: de Chessboard Killer: Alexander Yurevich Pichuskin.

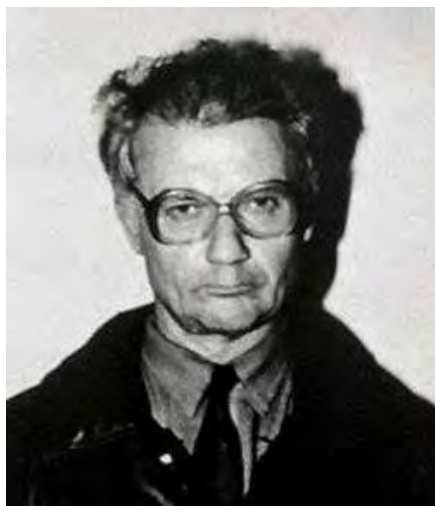

De Chessboard Killer.

De Chessboard Killer

Alexander Pichushkin werd geboren in 1974 in Moskou, waar hij aanvankelijk opgroeide als een vrolijke en sociale kleuter. Tot hij van een schommel viel, op zijn achterhoofd, en vervolgens de zwiepende schommel nog een keer tegen zijn voorhoofd kreeg. Hij schijnt daardoor zodanig hersenletsel te hebben opgelopen dat hij veranderde in een jongen met probleemgedrag, die op school werd gepest en naar een school werd gestuurd voor leerlingen met leerproblemen. Daar gleed hij nog verder af. Thuis was er ook geen land meer met hem te be-

zeilen en uiteindelijk ging hij bij zijn opa wonen, de enige die hem steunde en doorhad dat Alexander juist een hyper intelligente jongen was. Zijn opa leerde hem schaken en daar bleek hij een groot talent voor te hebben. Al snel was hij niet weg te slaan uit het Bitsa of Bitsjevski Park, waar hij al snel sterker bleek dan alle oudere mannen die daar altijd aan het schaken waren. Hij leek met schaken een weg gevonden te hebben om zijn agressie te kanaliseren, tot zijn opa plotseling overleed. Hij keerde terug naar zijn moeder, maar begon te drinken, raakte verslaafd aan de goedkope wodka en zijn ziekelijk agressieve neigingen namen toe. Hij raakte geobsedeerd door de seriemoordenaar Andrej Chikatilo, ofwel de Rostov Ripper, die tussen 1978 en 1990 52 vrouwen en kinderen seksueel had misbruikt en vermoord. Toen rijpte het plan om zelf, zo vertelde hij later, 64 mensen om te brengen, net zo veel als er velden zijn op een schaakbord.

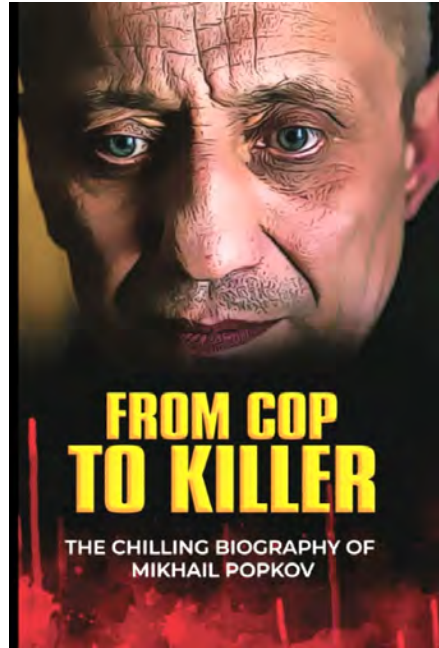
De Rostov Ripper.

Toen hij 18 was bracht hij in een vlag van woede zijn eerste slachtoffer om het leven: een oude klasgenoot. Hij wurgde hem en dumpte het lichaam in een rioleringskanaal. Het lijk werd nooit gevonden en de verdwijning van het slachtoffer nooit opgehelderd. Hierna hield hij zich een paar jaar gedeisd, maar tussen 2001 en 2006 ging hij los. Het begon met een 52-jarige schaker in het Bitsa Park en eindigde met een vrouwelijke collega van de supermarkt waar hij werkte. Tussendoor nam hij nog minimaal 46 anderen te grazy, vaak alleenstaande mannen, daklozen en alcoholisten in de omgeving van het Bitsa Park, waar hij dagelijks schaakte en wodka dronk. De meeste

sloeg hij de hersens in met een wodkaflles of een hamer, waarna hij ze in het kanaal dumpte. Pas in 2006 liep hij tegen de lamp. Hij kreeg levenslang opgelegd voor 48 moorden. Pichusjkin bekende alles in de rechtbank, in geuren en kleuren, ook zijn plan voor 64 moorden.

Je zou het niet geloven als het niet waar was. Er is veel over geschreven, er is een film over gemaakt en op het web kan je er van alles over vinden. Puchishkin leeft nog, in een werkkamp ergens rond de Poolcirkel; hij is nu 51 en was in april nog in het nieuws. Hij zou gezegd hebben nog 11 andere moorden te willen bekennen. Als hij daar inderdaad ook voor wordt veroordeeld passeert hij de Rostov Ripper!

Helaas wordt hij dan niet de nummer 1 op de ranglijst van seriemoordenaars, want de ontwikkelingen staan niet stil. Doorklikkend op het web kom je van het ene in het andere verhaal. Toen de Chessboard Killer al vijf jaar vast zat werd in 2012 een zekere Mikhail Popkov, bijgenaamd de Weerwolf, ontmaskerd. Popkov was politieagent in een stadje nabij Irkoetsk. Hij was netjes getrouwd en had een liefhebbende dochter. Voor de rechter bleek dat hij zeker 83 vrouwen had vermoord en verkracht. Vermoedelijk veel meer. Hij heeft twee keer levenslang gekregen.

De Weerwolf.

En dan denk je dat je het wel hebt gehad, maar het kan altijd nog erger.

In 2023 zou Popkov zich hebben aangeboden als vrijwilliger om te vechten tegen Oekraïne in ruil voor gratie. Op internet is een interview met hem te zien waarin hij die kans graag zou willen aangrijpen. Zo'n regeling voor criminelen bestaat inderdaad in Poetinland: zij kunnen gratie krijgen als ze in de Oekraïne gaan vechten aan het front: kannonnenvoer dat niets te verliezen heeft. Zoals het tuig in de voorhoedes van het Rode Leger in

1944/45, dat plunderend en verkrachtend tekeer ging bij de 'bevrijding' van Polen en de Oostduitse gewesten.

Ik kon echter niet vinden of aan het verzoek van Popkov gehoor is gegeven. Maar Poetin kennende. . .

Eindspelrubriek

Aflevering 10 - Toreneindspelen III

Door Roel de Lange.

Literatuur

Op internet is natuurlijk van alles te vinden aan schaaktraining, ook eindspeltraining met bijzondere aandacht voor toreneindspelen. Daarnaast is er een groot aantal boeken over toreneindspelen. Beste inleiding: Van Wijgerden, *Toreneindspelen*, in de Euwserie De theorie van het schaakspel (Spectrum 1981). Jammer dat dat niet meer in druk is. Meest recent de dubbel-publicatie van Aagaard en Shankland, over Theoretische en Conceptuele toreneindspelen (2023).¹ Michalchishin, *Basic Rook Endgames*, en *Typical Rook Endgames*, bevat ook een groot aantal puzzels. En uitleg. John Nunn's *Secrets of Rook Endings* moet natuurlijk ook vermeld.

Praktijk

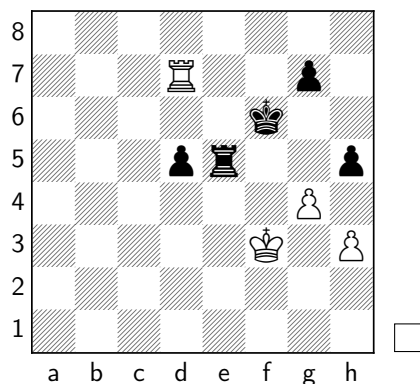
In het vrouwentoernooi om het wereldkampioenschap rapid ontstond er in de laatste ronde in de partij tussen Sukandar en Koneru al op de 27e zet een toreneindspel, dat lange tijd gelijk opging. Als ze won zou Koneru kampioene zijn. Na zet 47... h5 was

de stelling als volgt:

Sukandar–Koneru, WK rapid 11e ronde, New York 28 december 2024:

Stelling 1

Wit aan zet. Probeer te bedenken hoe je met wit in 1 zet de titel aan je tegenstander kunt geven.

In deze partij lukt het Sukandar door het simpele **48. ♖f4**, waarna Koneru het uittikte met **48... g5** **49. ♖f3 h4** **50. ♜d6 ♗e7** en de rest was niet moeilijk meer, al rekte wit het nog tot zet 67. Daarmee was Koneru de nieuwe rapid-wereldkampioene.

Aflevering I en II over toreneindspelen waren bedoeld als opwarmers,

¹Jacob Aagaard, *Conceptual Rook Endgames*, Glasgow: Quality Chess 2023; Sam Shankland, *Theoretical Rook Endgames*, Glasgow: Quality Chess 2023.

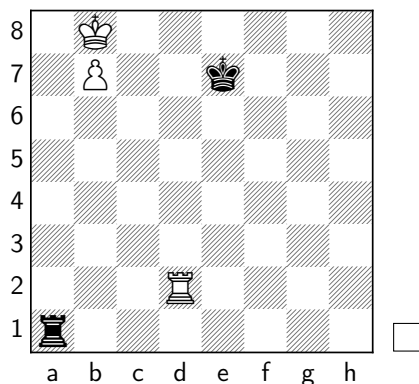
met aandacht voor de praktijk van Rode-Loperspelers. In deze aflevering een mix van basis-kwesties (Lucena en Philidor), partijen van Rode Lopers, en grootmeesterlijke voorbeelden. In een volgende aflevering komen onder andere de Vančura-posities (met de randpionnen) aan de orde.

Het perspectief van de aanvaller: Lucena

Voor de speler die in een toreneindspel in de aanval is, is het Lucenamechanisme elementair. We weten waarschijnlijk allemaal dat je toren achter de pion moet staan die op weg is naar een promotieveld. Maar waar laat je dan je koning? Als die in het open veld staat kunnen er steeds schaakjes worden gegeven, dus dit probleem moet wel worden opgelost. Eerst voor de duidelijkheid de originele stelling van Lucena:

Stelling 2 (Lucena positie)

Wit aan zet.

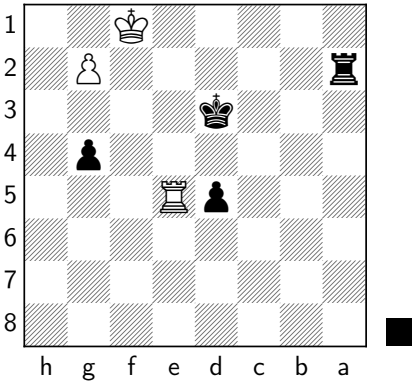

1. ♖d4! Wit kan alleen maar winnen als zijn koning voor de pion vandaan kan komen. De toren maakt een schild voor zijn koning. 1... ♜a2 2. ♕c7 ♜c2 3. ♕b6 ♜b2 4. ♕c6 ♜c2 5. ♕b5 ♜b2 6. ♜b2 1:0

In de partij *Robson–Xiong*, Saint Louis blitz ronde 13, kwam op 18 november 2023 de volgende stelling op het bord:

Stelling 3

Zwart aan zet.

54... d4 55. g3 ♖c3 56. ♜c5 ♖b3
56... ♖d2 was net iets logischer
57. ♜b5 ♖c4 58. ♜g5 d3 59. ♖d1

Juist in een vluggertje zou je 59. ♜xg4 verwachten, maar voor het eindresultaat maakt het al niet veel meer uit.

59... ♖d4 60. ♜f5 ♖e3 61. ♜e5 ♖f3 62. ♜d5 ♜a1 63. ♖d2 ♖xg3 64. ♜xd3 ♖f2 65. ♜d8 g3 66. ♜f8 ♖g1 67. ♖e2 g2 68. ♜h8 ♜a7 69. ♜h6 ♜e7 70. ♖d2

Dit is vrijwel precies de oorspronkelijke Lucena-stelling, maar dan gespiegeld 70... ♜e5! en dit is de kernzet van de Lucena-aanpak; zwart gaat een schild maken voor zijn koning 71. ♜h8 ♖f2 72. ♜f8 ♖g3 73. ♜g8 ♖f3 74. ♖d3 wit heeft geen illusies meer.

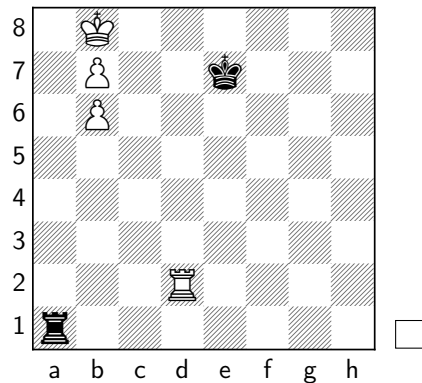
Lucena liet hem nog doorgaan met 74. ♜f8 en dan volgt 74... ♖g4 75. ♜g8 ♜b4 en de pion promoveert 74... ♜e1? Ook in een vluggertje een moeilijk te begrijpen fout. Nu is het schild weer ver weg.

75. ♜f8 ♖g3 76. ♜g8 ♖f2 77. ♜f8 ♖g1 78. ♜h8 ♜e5 en we zijn weer terug waar we waren 79. ♖d2 ♖f2 80. ♜f8 ♖g3 81. ♜g8 ♖f3 82. ♖d3 dit is dezelfde stelling als na zet 74 van wit 82... ♜d5 en ook al is 82... ♜e3 iets handiger, het maakt niet veel meer uit 83. ♖c2 ♜d4 84. ♖c3 ♜g4 0:1

Duras maakte in 1902 een versie van de Lucena-stelling met nog een extra pion. De oplossing is meteen heel anders. Deze keer bezien we de stelling vanuit wit.

Stelling 4

Wit aan zet.

Duras heeft pion b6 toegevoegd.

Daarmee ontnemt hij de witte koning een essentieel veld in de Lucena-oplossing. Maar wit heeft iets veel mooiers. **1. ♖d6!!** een lokzet. **1... ♔xd6** na elke andere zet van de koning volgt ♔c7 en ♚c6, en wit heeft toch zijn schild; en op **1... ♚c1** volgt **2. ♚c6!! ♚xc6** **3. ♔a7** en de pion promoveert **2. ♔c8 ♚c1 3. ♔d8 1:0**

Het perspectief van de verdediger: Philidor

Vanuit het perspectief van de verdediger is het handig als je in een ogenschijnlijk verloren stelling toch nog steeds schaakjes kunt blijven geven. De Fransman François-André Danican Philidor (1726-1795), componist en sterk schaker, bedacht hiervoor een oplossing. Niet alleen de Philidor-opening, maar ook de Philidor-methode in toreneindspelen is naar hem genoemd. En in Parijs een klein straatje.

Die methode in toreneindspelen ziet er als volgt uit:

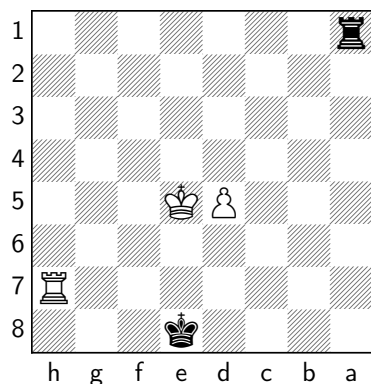
- 1) Verdedigende koning op dezelfde lijn als de pion van de tegenstander;
- 2) Verdedigende toren op de derde rij, en
- 3) Verdedigende toren soms naar 8e rij om van achteren schaak te geven,
- 4) Maar let erop dat die toren

steeds weer terug moet kunnen naar de derde rij.

Voor een voorbeeld gaan we naar een stelling uit John Nunn's *Understanding Chess Endgames* (Londen: Gambit Publications 2009), p. 106:

Stelling 5

Zwart aan zet.

Nunn noemt dit een van de meest fundamentele stellingen in toreneindspelen. De verdedigingsmethode, de ‘derde rij-methode’ is hier essentieel.

1... ♚a6+ is de zet die het meest in aanmerking komt. Merk op dat in deze stelling **1... ♚e1+** niet meteen tot verlies leidt. Na **2. ♔d6** gaat de toren gewoon weer terug naar **a1**, en het vervolg **2. ♚h8 ♔f7 3. ♚h7 ♔e8 4. ♚h8 ♔f7 5. ♚b8 ♚d1 6. ♚b7 ♔e8 7. ♚b6 ♔f7 8. ♚b2 ♔e8** belooft wit niets bijzonders. Na **1... ♚a6+ 2. ♚h8 ♔d7 3. ♚h7+**

♔d8 4. ♖f7 ♜h6 5. ♖f6 ♜h7 6. ♜a6 ♜h4 7. ♜a8+ ♔c7 8. ♜a7 ♔c8 is wit nog steeds niet veel opgeschoten.

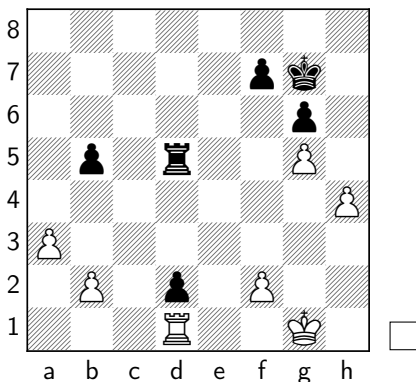
Toreneindspelen van Rode Lopers

Een paar voorbeelden uit recente partijen, met stellingen die nogal eens kunnen voorkomen, merendeels toreneindspelen met nogal veel pionnen. We beginnen met een recente partij van onze nieuwe clubkampioen Nonso, die goed is in het ook in moeilijke stellingen creatief omgaan met complicaties. Ook in deze partij is dat het geval. Gefeliciteerd Nonso!

Selman Ercan-Nonso Ezeoke, 14 mei 2025, stelling na 42... ♔xg7:

Stelling 6

Wit aan zet.

Wit lijkt nogal in het voordeel, maar kijk: 43. ♔f1 ♜d4 44. ♔e2 ♜xh4 45. ♜xd2 ♜e4 46. ♔f3 ♜c4

de zwarte toren doet hier minder dan op e5: 46... ♜e5 47. ♔g4 ♜c5 48. f4 en wit staat duidelijk beter.

47. ♜d5 maar wit profiteert niet. Hier was 48. ♔e3! de aangewezen zet, gevolgd door 49. f4. 47... b4 48. axb4 wit wordt nu tot passiviteit gedwongen, iets beter was 48. a4 maar na 48... ♜c2 49. Bb3 ♜c3 50. ♔e4 is het witte voordeel vrijwel vervlogen 48... ♜xb4 49. ♜d2 ♔f8 hier en op de volgende zetten komt ook 49... f6 in aanmerking.

50. ♜e2 ♔g7 51. ♔e3 ♔f8 dit is nu te passief. Nog steeds 51... f6 houdt de stelling in evenwicht 52. ♔d3 wit steekt over en is nu weer in het voordeel 52... ♜g4 53. ♜e5 ♜f4 54. ♔e3? 54. ♜e2! oogt passief, maar houdt het voordeel vast omdat de koning aan de goede kant van de toren staat om de vrijpion te ondersteunen.

54... ♜b4 Natuurlijk. Nu gaat de b-pion verloren 55. f4 ♜xb2 56. ♔e4 ♜g2 Iets eenvoudiger was 56... ♜e2+ 57. ♔d4 ♜xe5 en dan is er een lastige keus voor wit: 58. ♔xe5 isigheid remise, maar na 58. fxe5 zou er een scherp pionneindspel ontstaan, waarin drie uitslagen mogelijk zijn.

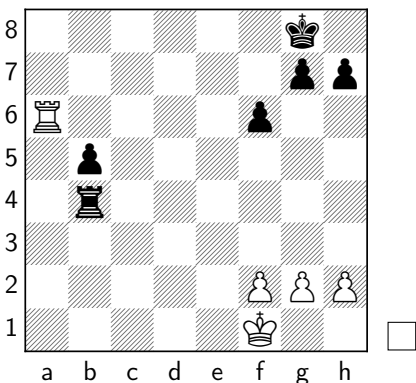
57. ♔f3 ♜g1 58. ♔f2 ♜a1 59. ♔f3 ♜f1 60. ♔e4 ♜e1 61. ♔d5 ♜d1 ook hier was 61... ♜xe5 een optie 62. ♔e4 ♜g1 63. ♔d5 ♔g7 64. ♔d6

♔f8 65. ♕d5 f6! eindelijk 66. gxf6 ♕f7 67. ♖g5 vooral niet de pion gaan dekken met 67. ♖e6, want na 67... ♗d1 gaat de witte toren verloren 67... ♗d1 68. ♕e4 ♕xf6 69. ♖a5 ♖e1 70. ♕f3 ♖f1 71. ♕g4 ♖g1 72. ♕f3 ♕g7 73. ♕f2 ♖b1 74. ♖a6 ♖b3 75. ♗c6 ♕f7 76. ♖a6 ♕g7 remise. $\frac{1}{2} : \frac{1}{2}$

In de partij *Hans Nijland–Marco Tjepkema*, DRL 2 – CSV 2, 8 februari 2025, ontstond na 31... ♗xb4 de volgende stelling:

Stelling 7

Wit aan zet. Als er iemand een voordeeltje heeft is het zwart, maar de toren staat voor de vrijpion dus er moeten minstens remisekansen zijn.

Vervolg: 32. ♕e2 ♖b2 Zwart doet geen poging om te profiteren van de situatie op de damevleugel. Dat had gekund door bijvoorbeeld 32... h5 gevolgd door opmars van de

koningsvleugelpionnen 33. ♕e3 b4 34. ♖a7 b3 35. ♖b7 ♖b1 36. ♕f3 h6 37. h4 b2 38. h5 wit blijkt deze pion rustig te kunnen weggeven 38... ♗h1 39. ♖xb2 ♖xh5 40. ♖b7 ♖a5 41. ♖c7 ♕h7 42. ♕g3 h5 43. ♕f3 ♕h6 44. ♖c8 ♕g5 45. g3 ♖a3 46. ♕g2 ♕g4 47. ♖c4 ♕g5 48. ♖b4 f5 49. ♖c4 g6 50. ♖b4 ♖a8 51. ♖c4

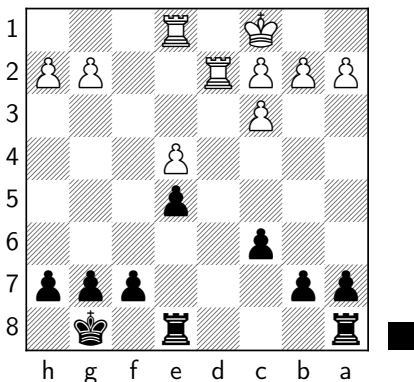
Wit kan hier ook actief spelen met 51. ♕h3 ♖a3 52. f4! ♕h6 en er is voor zwart geen doorkomen aan 51... ♖f8 52. ♖c5 ♕h6 Zwart kan ook 52... h4 proberen, maar na 53. ♕h3 h×g3 54. ♕×g3 ♕h5 blijft de stelling erg remise-achtig 53. ♖c4 ♖f6 54. ♖b4 ♕g5 55. ♖b5 h4 56. ♕h3 h×g3 57. ♕×g3 ♖a6 58. ♖b4 ♖a1 59. ♖c4 ♖g1 60. ♕f3 ♖h1 61. ♖b4 ♖h4 62. ♖b5 natuurlijk niet 62. ♖×h4? ♕×h4 en zwart wint het pionneneindspel 62... ♖f4 63. ♕g3 remise. $\frac{1}{2} : \frac{1}{2}$

Beide spelers hebben voor een rustige en veilige aanpak gekozen.

Hoe anders ging het in *Bas v. Arendonk–Marcel Scholten*, DRL 1 – Magnus Leidsche Rijn 1, 8 februari 2025. Daarin ontstond op zeker moment de volgende stelling:

Stelling 8

Zwart aan zet.

Het belangrijkste kenmerk van deze stelling is uiteraard de open *d*-lijn. Het helpt enorm je deze stelling voor te stellen zonder torens. Zwart staat dan zichtbaar beter, vanwege de isolani op *e4* en de betere structuur van zwart. Na bijvoorbeeld *1... f6 2. ♖d2 ♖f7* is al duidelijk dat zwart in het centrum en op de koningsvleugel meer mogelijkheden heeft. Zou wit aan zet zijn, dan is na *1. ♖d2 f6 2. c4 ♖f7* de witte dubbelpion nog steeds niet als stormram te gebruiken, en liggen de kansen bij zwart. Conclusie: vanuit de stelling met de torens is het voor wit niet slecht als hij remise kan bereiken na *1... ♜ad8 2. ♜ed1 ♜xd2 3. ♜xd2 ♖f8 4. ♜d7 ♜e7 5. ♜d8 ♜e8 6. ♜d7 ♜e7*. Zwart op zijn beurt moet hier wel in meegaan want na *4... ♜b8 5. g4!* ligt het initia-

tief bij wit. *5... ♖e8 6. ♜c7 g6 7. g5!* Zou zwart van de wal in de sloot helpen.

Kortom een snelle remise behoorde tot de mogelijkheden. Maar zwart koos voor een andere aanpak. Hij speelde eerst zijn koning, en gaf daarmee de *d*-lijn weg. De koning wordt dan actief en gaat op de koningsvleugel op mars. Wit blijkt dit echter te kunnen afstoppen en is vervolgens in het prettige bezit van de *d*-lijn en twee actieve torens.

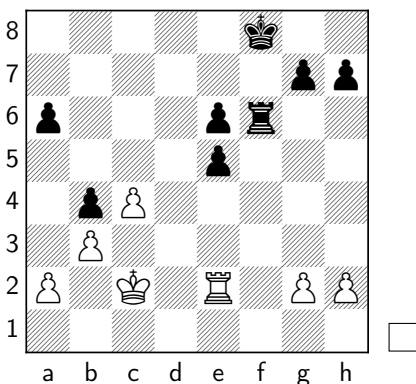
1... ♖f8 2. ♜ed1 f6 3. c4 ♜e7 4. c3 ♖f7 5. b4 ♜c8 6. c5 ♖g6 7. ♜d6 ♖g5 8. ♖d2 ♖f4 9. ♖d3 ♜cc7 10. ♜f1 ♖g4 11. ♖e3 a6 12. ♜f2 ♜c8 13. ♜f5! a5 14. ♖f2 onnauwkeurig; veel beter was *14. ♜d3!* *14... g6 15. ♜fxf6 axb4 16. cxb4 ♜a8 17. ♜d2 ♖g5?* *17... ♜a4!* *18. ♜b2* en wit staat passief met een van zijn torens.

18. ♜f3 ♜a4 19. a3 dit is het verschil, wit heeft nu 2 actieve torens *19... ♜a8 20. ♜d6! ♜ae8* en zwart 2 passieve *21. ♖e2 ♜a8 22. ♖d2 ♜ae8 23. ♖c2 ♖h6 24. ♖c3 ♖g7* de treurige terugtocht, waarna wit zijn voordeel wist te verzilveren (na nog veel zetten, dat wel). **1 : 0**

Vooruit, nog 1 voorbeeld uit eigen archief: *M. Uildriks-R. de Lange*, 3 november 2010, stelling na *33... ♖xf8:*

Stelling 9

Wit aan zet.

Vervolg: **34. ♔d3 ♕e7 35. ♖xe5 ♗f2 36. ♖a5 ♗xg2 37. ♗xa6 ♗xh2 38. c5 g5! 39. ♖a4 ♗h4** hier komt ook $\dots g4$ in aanmerking; Wit zal dan moeite hebben om de g -pion af te stoppen.

40. a3!? bxa3! 41. ♗xa3 e5 zwart staat een zeer gezonde pion voor, maar het eindspel is vermoedelijk niet te winnen. Ook rennen met de koningsvleugelpionnen komt hier overigens zeer in aanmerking. Maar zwart kiest ervoor om een extra steunpunt voor zijn sterke toren te creëren. Een heel ander plan was $41\dots \text{♔d7}$, met het idee dat de koning eerst helpt de witte pionnen af te stoppen, maar ook kan switchen naar de koningsvleugel. De computer geeft varianten die er aanvankelijk heel gunstig voor zwart uitzien (mat in 25 en zo), maar als je

hem wat langer laat nadenken komt het stellingsoordeel toch weer aardig in de buurt van 0.00. Neemt niet weg dat $41\dots \text{♔d7}$ misschien wel geprobeerd moest worden.

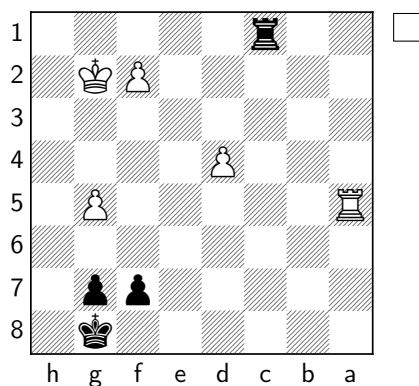
42. ♖a7 ♕d8 43. ♗b7 ♗d4 44. ♕e3 h5 45. b4 g4 46. b5 h4 47. c6 ♗c4 48. ♗h7 met remise op voorstel van wit. $\frac{1}{2} : \frac{1}{2}$

De grootmeester

Een prachtig recent voorbeeld van hoe je een moeilijk toreneindspel moet uitmelken is *Anish Giri-Aditya Mittal*, Sharjah Masters, 9e ronde, 25 mei 2025. Stelling na $39. e \times d4$:

Stelling 10

Zwart aan zet.

Wit heeft een pluspion, maar hoe ga je dit winnen? Het vervolg is lang maar uitermate leerzaam. Haast je nooit, zet je toren zo actief mogelijk, bouw complicaties. Een masterclass

die in een toreneindspelafllevering niet mag ontbreken.

39... ♖c3 40. f3 ♗d3 41. ♗d5 ♖f8
 42. ♖g3 ♖e7 43. ♖f4 ♗d1 44. ♖f5
 g6 45. ♖e5 ♗e1 46. ♖f4 ♗d1
 47. ♖e3 ♗e1 48. ♖f2 ♗d1 49. ♖e2
 ♗a1 50. ♗b5 ♗a3 51. ♖f2 ♗d3
 52. ♗b4 ♖e6 53. ♖e2 ♗a3 54. ♗b5
 ♖e7 55. ♗b7 ♖e8 56. ♗c7 ♗b3
 57. ♖f2 ♗d3 58. ♗c4 ♖e7 59. ♖g3
 ♖d6 60. ♖f4 ♗d1 61. ♗a4 ♖d5
 62. ♗a5 ♖e6 62... ♖xd4 63. ♗a7
 ♗e1 64. ♗xf7= 63. ♗a6 ♖e7 Lijkt
 veilig, maar vanaf nu staat wit be-
 ter. Aangewezen was 63... ♖d5
 64. ♖e5! Wit kan oversteken met
 zijn koning 64... ♗e1 65. ♖d5 ♗f1
 66. ♗a7 ♖f8 67. ♗a3 ♗g1 68. f4
 Ook goed was 68. ♖c6 ♗xg5 69. ♗a8
 ♖g7 (69... ♖e7? 70. d5 ♗g2 71.
 d6+-)

68... ♗f1 69. ♖e4 alle andere ko-
 ningszetten houden het voordeel ook
 vast, maar dit is wel de veiligste op-
 tie, wit gebruikt een Lucena-achtig
 schild op de volgende zet 69... ♗e1
 70. ♗e3 ♗f1 71. ♖a5 ♖e7 72. d5
 ♗d1 73. ♗e4 ♗d2 74. ♗e1 74. ♗d4?
 ♗e2+ leidt niet direct ergens toe
 74... ♗d3 75. ♗a1!

Nu is de toren weer nodig voor
 het verdrijven van de zwarte koning
 75... ♗e3 76. ♖d4 ♗b3 77. ♗a7
 ♖d6 78. ♖c4 ♗e3 79. ♗xf7 ♗e4
 80. ♖d3 ♗a4 80... ♖xd5? 81. ♗d7

♖e6 82. ♖xe4 ♖xd7 83. ♖d5! (83.
 ♖e5?? ♖e7=)+-

81. f5! ♖xd5 82. f×g6 het lijkt alsof
 alles wint, maar grappig genoeg gaat
 82. f6! sneller: 82... ♗a3 83. ♖d2
 ♗g3 84. ♗d7 ♖e6 85. ♗e7 ♖d6 86.
 ♗e8!

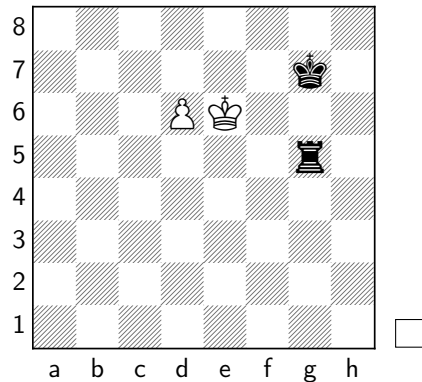
82... ♗a3 83. ♖e2 ♖e6 84. ♗f8
 ♗a7 85. ♖f3 de koning gaat weer
 helpen, nu op de koningsvleugel
 85... ♗g7 86. ♗f6 ♖e7 87. ♖g4
 ♗g8 88. ♖f5 ♗g7 89. ♗b6! ♖f8
 90. ♗b8 ♖e7 91. ♗a8! 1:0

Toegift

Als uitsmijter een klein juweel – niet
 al te moeilijk - van Troitski, een stu-
 die uit 1895:

Stelling 11 (puzzel van Troitski)

Wit aan zet. Wit wint.

Oplossing op p. 56.

De avonturen van een herintreder

Door X

Na nu al 5 competitiepotjes gespeeld te hebben mag ik spreken van een geslaagde comeback. Hoewel ik ruim 33 jaar lid ben had ik vanaf 2020 nog maar nauwelijks gespeeld. Dit mede door de corona perikelen, maar ook omdat ik na deze nare periode de energie, motivatie en geduld miste om na mijn drukke werk nog een lange pot te spelen. Dan kan je twee dingen doen: blijven werken en niet meer komen, of niet meer werken... Het eerste heb ik dus een paar jaar gedaan, maar omdat ik dit jaar de gelukkige omstandigheid heb gehad om mijn pensioen naar voren te trekken, heb ik het schaken weer een nieuwe kans kunnen geven.

En dat valt gelukkig niet tegen! Ik wist dat de club enorm is gegroeid en dat er veel nieuwe gezichten zijn, maar gelukkig ook nog steeds veel vertrouwde gezichten. Maar mijn algemene indruk is dat de vertrouwde Rode Loper sfeer die ik kende van voor corona, nauwelijks is veranderd. Wat ik wel zie dat onze club in sterkte enorm is toegenomen, en da's voor een herintreder dus een uitdaging als ie voornemens is om bij de eerste 20 te eindigen komend seizoen.

Gelukkig lijkt het er op dat mijn spel

niet te veel aan erosie onderhevig is na zo'n lange periode inactiviteit. Sterker nog, het is fris en fruitig! In ronde 1 werd ik gekoppeld aan een speler die ergens in een andere stad lid was, maar het hier eens wou proberen. En ongeveer even sterk ingeschat, maar dat viel in de partij niet te merken. Wellicht heb ik hem weggejaagd, maar ja moet ie maar geen Koningsgambiet spelen...

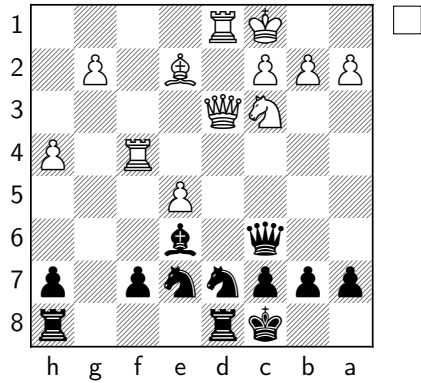
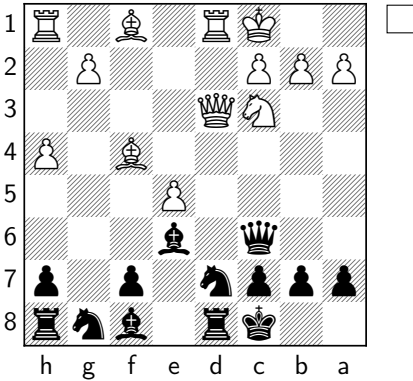
Wit
 Zwart

1. e4 e5 2. f4 Leuk! Mijn favoriete opening, zowel met wit als zwart.
2... exf4 3. ♘f3 d6 Fischer's volgorde. Nadat 'ie van Boris Spassky begin jaren '60 klopp had gekregen in deze opening, ging Bobby fanatiek aan de gang om het te weerleggen en schreef "A bust to the King's gambit". Grappig genoeg bleef hij het in simultaans nog heel veel spelen met wit...

4. d4 g5 5. h4!? Interessant. *5.h3* kan ook. Veel spelers spelen hier *5. ♙c4* waarna *5...g4* flink voordeel geeft.

5... g4 6. ♙xf4 De romantische variant. In de Fischer volgorde is dit wel speelbaar, maar veiliger is *6. ♘g1*.
6... gxf3 7. ♖xf3 ♗f6! De sleu-

telzet in deze variant. 8. e5 dxe5
 9. dxe5 ♖c6 10. ♖d3 ♗e6 11. ♘c3
 ♜d7 12. O-O-O O-O-O

Zwart heeft zijn ontwikkeling zo goed als voltooid, maar wit staat naar mijn mening zeker nog niet zo slecht als de engine denkt (-2.4). 13. ♗e2 ♗h6 In de partij twijfelde ik aan deze zet, maar de engine vindt het geen probleem.

14. ♖hf1?! 14. ♗xh6 en dan 15. ♗f3 leek mij beter. 14... ♗xf4 Na deze ruil heeft de toren toekomst op de 4^e rij leek het mij, maar opnieuw vindt de engine het goed, ruim -3 inmiddels.

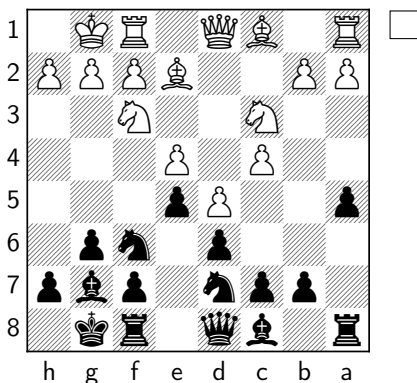
15. ♖xf4 ♜e7 Ontwikkeling afgerond...

16. ♖d4?! Nog steeds ♗f3!?
 16... ♜f5 17. ♖a4?? Helaas deze blunder, maar wit had al niet veel meer. 17... ♜b6 0:1

Een leuke binnenkomer, maar mijn echte vuurproef kwam toen ik tot mijn verbazing tegen Seth werd ingedeeld in ronde twee. Hij bleek dus ook een herintreder te zijn helaas en in de voorgaande jaren bijna altijd een stuk sterker dan ik. Met zwart speelde ik het Konings-Indisch, mijn favoriete opening met zwart de laatste twee jaar, maar vooral dus in 5 minuten vluggertjes gespeeld. Naar mijn mening nog steeds een goede manier om een opening uit te vijlen, op voorwaarde dat je dan een verlies partij goed onder de loop neemt. Na de indeling besloot ik gewoon als altijd op winst te spelen, ook al is de tegenstander normaalgesproken een stuk sterker. Je kan hooguit verliezen...

Wit
 Zwart

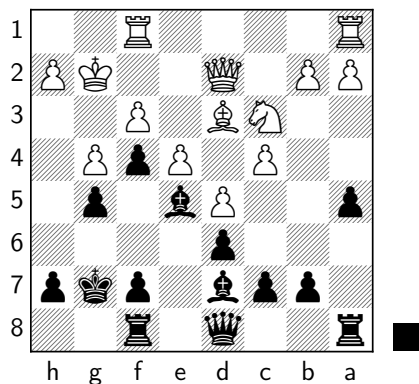
1. d4 ♖f6 2. ♗f3 d6 3. c4 g6
 4. ♗c3 ♜g7 5. e4 O-O 6. ♝e2
 ♜bd7 6...♗c6 is wat "moderner",
 maar ik vind deze zet wat flexibeler.
 7. O-O e5 8. d5 a5!/? Een favoriete
 zet van Leonid Stein, een vergeeten
 grootheid in het schaken. Werd in de
 midden jaren '60 in vier jaar tijd drie
 keer kampioen van de Sovjet-Unie (het
 sterkste toernooi ter wereld toen) in de
 jaren dat o.a. Tal, Spassky, Petrosian,
 Polugaevsky en Korchnoi nog steeds
 beresterk waren of werden. Maar
 waarschijnlijk zeggen die namen de
 nieuwe generatie helemaal niets... De
 bedoeling van a5 is om b4 voorlopig
 onmogelijk te maken en ♗c5 een
 tijdelijk veilig onderkomen te bieden
 en daarmee druk te zetten op e4.

Een standaard Konings-Indisch, vanaf hier zijn er tig plannen voor wit mogelijk en dus ook voor zwart. Over het algemeen is het plan voor wit aanvallen op de damevleugel, en zwart op de koningsvleugel. Riskant, maar anders moet je deze opening dus niet spelen met zwart.

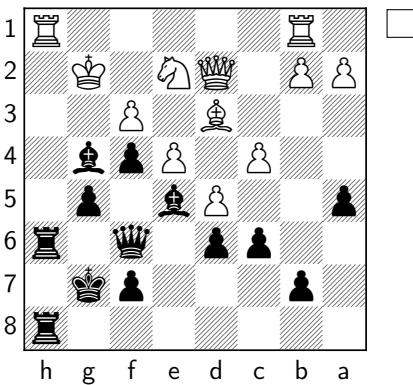
9. ♖e1 ♗c5 10. f3 ♗h5 11. g4 ♗f4 12. ♝xf4?! Beter was ♗g2. 12...exf4 13. ♗g2 ♝e5! In het veld! De loper heeft geen tegenpool en de paarden kunnen er voorlopig niet bij, erg sterk stuk dus. Grappig genoeg doet 'ie in de partij nagenoeg niets meer behalve velden afpakken.

14. ♚d2 g5 15. ♗e1 ♝g7 Het plan is om de torens op de h-lijn te krijgen. 16. ♝g2 ♝d7 17. ♗d3 ♗xd3 18. ♝xd3 Wit heeft geen schijn van tegenspel, zwart bouwt rustig door aan zijn plan. De engine schat zwart in op +1,9.

18... ♖f6 19. ♜ab1?! c5 lijkt beter, wat gaat de toren doen hier?!
 19... ♜h8 20. h3 h5 21. ♜h1 ♙e2 lijkt hier nog de slag om g4 in wan-
 kelen evenwicht te houden. De en-
 gine smeekt inmiddels om 21...h×g4,
 maar ik vond dat nog wat te vroeg.
 21... ♜h6 22. ♘b5? Wanhopig
 op zoek naar tegenspel, maar ook
 hier was ♙e2 de enige juiste zet.
 22... c6! 23. ♘c3 Na 23. ♘c7 ♜c8
 24. ♖×a5 ♖d8! verliest wit zijn
 paard.

23... ♜ah8 Zwart staat klaar voor
 de aanval, de engine geeft hier al +5
 aan. In de partij wist ik hier wel
 dat ik groot voordeel had. 24. ♘e2?!
 h×g4 25. h×g4 ♙×g4! 0 : 1

En Seth gaf hier tot mijn verbazing
 op. Uiteraard had ik flink materieel
 voordeel in een paar varianten gezien,
 maar niet dat het inderdaad totaal uit
 was en er geen reden was om door te
 spelen. Ik speel meer op intuïtie dan

het doorrekenen tot achter de komma.
 Maar men ziet 26.f×g4 f3+ en het
 loopt in alle gevallen mat. En ook
 26. ♘g3!? loopt mat in 8. 26. ♜×h6
 is plus 13, de dame komt via h3 bin-
 nen en het beste lijkt de engine dus
 26. ♖e1, wat de dame doet inleveren
 om het mat te ontgaan, maar ook nog
 plus 8 is. Natuurluuuk zou ik dit al-
 lemaal gezien hebben... , maar jullie
 mogen dit moois allemaal met de en-
 gine bekijken. . .

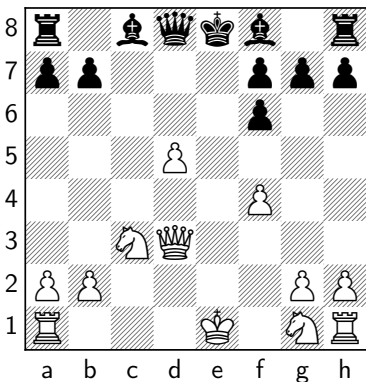
Alsof Seth niet sterk genoeg was werd
 ik in ronde 3 ingedeeld tegen Arend
 v.d. Lagemaat, nog een stukkie ster-
 ker nog. Met eindelijk de witte stuk-
 ken voor mijn neus besloot ik gewoon
 mijn eigen spel zo goed mogelijk te
 spelen en niet bij voorbaat al in mijn
 schulp te kruipen.

1. e4 c6 Een verrassing, de zwart die
 ik kende van vroeger speelde meestal
 c5. 2. d4 d5 3. exd5 cxd5 4. c4 ♘f6
 5. ♘c3 ♘c6 6. ♙g5 d×c4 7. ♙×f6
 exf6 8. d5?! Een experimentje wat
 fout had kunnen aflopen, na ♘f3
 had er niets aan de hand geweest.
 8... ♘e5?! ♖e7+! was de zet. ♖e2
 kan niet wegens ♘d4 en ♙e2 wordt
 beantwoord met ♘b4.

9. f4?!? Een provocerende zet om
 zwart uit het openingsboek te hel-

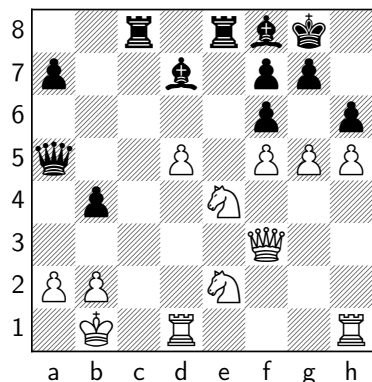
pen. Waarschijnlijk was dat al eerder gelukt. $9. \text{♙} \times c4$ was gezonder. $9... \text{♜}d3+$ $10. \text{♙} \times d3$ $c \times d3$ $11. \text{♞} \times d3$

Zwart heeft het loperpaar, wit een sterke vrijpion. De engine geeft een halfje voor zwart hier. $11... \text{♙}d6$ $12. \text{♜}ge2$ $O-O$ $13. O-O-O$ $\text{♙}d7$ $14. \text{♞}f3$ Het kunnen opspelen van de g -pion is belangrijk, de engine vindt het een matig plan. $14... \text{♞}a5$ $15. g4$ $\text{♞}ac8$ $16. \text{♙}b1$ $\text{♞}fe8$ $17. h4?!$ De engine vindt dit een matige zet en springt van $-0,3$ naar $-1,6$. Maar dan moet zwart wel de zet $\text{♞}b6$ vinden, met dreiging $\text{♙}a3$ of binnenvallen met $\text{♞}c3$.

$17... b5?!$ Het paard wilde toch al naar $e4$ en de pion staat meer in de weg voor zwart dan dat 'ie goed doet. $18. \text{♜}e4$ $\text{♙}f8!$ $19. f5$ $b4$ Inmiddels staat het gelijk volgens de engine, maar geen schaker vindt het leuk om langzaam pionnen op zich af zien te

komen. $20. h5$ $h6$ $21. g5?!$ De enige zet om op winst te spelen dacht ik hier en het ziet er best vervelend uit. Maar de engine is genadeloos en geeft aan met $f6$ op $g5$ te slaan en schat het in op -2 . Maar wat zwart doet is veel leuker en net zo goed!

$21... \text{♞} \times e4!$ $22. \text{♞} \times e4$ $\text{♞}e8$ $23. \text{♞}f3$ $\text{♞} \times e2!$ $24. \text{♞} \times e2$ Na het opruimen van het sterke paardenpaar komen de lopers van zwart tot bloei. $24... \text{♙} \times f5!$ $25. \text{♞}d3!$ Is verplicht. $25. \text{♙}a1$ loopt mat na $25... b3$ $26. a3$ $\text{♙} \times a3!$ En met $25. \text{♙}c1$ loopt wit ook spitsroeden die niet goed aflopen. $25... \text{♞}d5$ $26. \text{♞}d1$ $f \times g5$ $27. \text{♙}c1$ met remiseaanbod. Ik had het zelf ook niet aangenomen, maar vaak willen spelers dan ook bewijzen waarom het afgeslagen werd. Plus het feit dat zwart hier nog maar 6 minuten had...

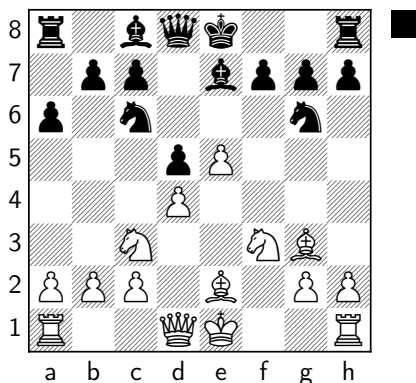
$27... \text{♙} \times d3$ $28. \text{♞} \times d3$ $\text{♞} \times a2?!$ En daar is dan de reddingsboei voor

wit 28... ♖c4+ 29. ♘d2 f5 was veiliger en beter. 29. ♜d8! ♚a1+ 30. ♘c2 en de engine slaat naar 0. 30... ♚a4+ 31. ♘d2 ♚b3 32. ♚e7 ♚xb2+ 33. ♘e3 ♚c3+ 34. ♘e2 en remise, zwart heeft alleen maar eeuwig schaak. Een partij met onnauwkeurigheden en fouten, maar een fascinerend gevecht! 1/2 : 1/2

In ronde vier mocht ik met wit tegen een andere oudgediende, zo'n beetje hét lid van het eerste uur en na de indeling in mijn gedachten een "vaste klant" van me. Is wel gevaarlijk om met zo'n gedachte aan de partij te beginnen. Gelukkig speelde Toon niet zijn lastig te kraken Frans, maar 1...e5 waardoor ik weer een Koningsgambiet in kon gaan. Het werd nogal een foutenfestival...

☐ Wit
 ■ Zwart

1. e4 e5 2. f4 exf4 3. ♘f3 ♘c6 4. d4 d5 5. e5 Redelijk provocerend, slaan op d5 is beter. Maar om e5 te weerleggen moet zwart dan direct g5 spelen, wat een complexe stelling geeft. En dat doe je dus alleen als je deze opening redelijk kent. 5... a6 6. ♙xf4 ♘ge7 7. ♙e2 ♘g6 8. ♙g3 ♙e7 9. ♘c3

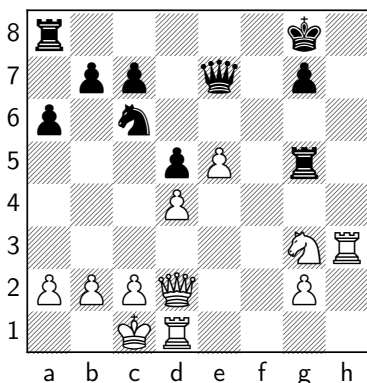

Tot nu toe een redelijk kabbelende partij. Ik verwachtte het plan ♙e6/♚d7/O-O-O en had dan kort gerokeerd. Maar wit besluit hier de korte rochade te doen wat me aanvalskansen geeft.

9... O-O 10. h4 h5 11. ♚d2 f5?! Wel heel rigoreus, ♙g4 of ♙f5 lijkt veiliger. De engine is geen fan van f5 en schiet naar -1,5. 12. ♘g5?! Ook hier is de engine geen fan van, het plan ♙f2/♙d3/O-O-O was beter. Maar de stelling is wel spicy nu, een fout ligt zo op de loer. 12... f4 13. ♙xh5?! ♙xg5 14. hxg5 fxg3?! En hier is het foutje. 14... ♚xg5 was beter en dan had zwart ietsje in de plus gestaan. Nu schiet de engine naar -2. Maar de stelling blijft lastig en wit zal ook nog een duit in het blunderzakje doen... 15. ♙xg6 ♜f2? ♙f5 had gespeeld moeten worden. Nu had wit 16. ♙h7+ ♘f8 17. ♚e3! moeten doen met enorm voordeel. Maar

ik deed het afgrijselijke **16. ♖e2?? ♜f5? ♜g4** had een duurzaam voordeeltje voor zwart gegeven.

In de analyse achteraf zei wit dat hij de witte looper koste wat het kost wou opruimen. En hierdoor komt wit er met een blauw oog vanaf en pakt het initiatief weer terug. **17. ♜xf5 ♝xf5 18. ♞xg3 ♝xg5 19. ♞h3?! ♚d3** was veel sterker. **19... ♚e7 20. O-O-O**

De rookwolken zijn opgetrokken en wit heeft een pion meer, een vrijpion en de betere stelling. Ik kon dit zodanig uitbouwen dat wit uit nood een paard voor 2 pionnen gaf. Na talloze schaakjes, waarmee ik de lezer niet ga vermoeden, kon ik tot mijn frustratie net geen mat geven, maar na het verplicht afruilen van de dames gaf wit op. Na gezellig na-analyseren en een lekker biertje kreeg ik al het gevoel dat dit mijn minste partij was tot nu toe, het rekenen en concentratie moest dus beter in de volgende ronde.

In ronde vijf kreeg ik de voor mij onbekende Kees Klerk als tegenstander. Deze partij was wel uit één stuk en heb ik geanalyseerd en beschreven op het forum. Naar mijn mening een parreltje met offers en een ongebruikelijk matbeeld. Dus na 4,5 uit 5 mag ik zeker niet ontevreden zijn en kijk al uit naar volgend seizoen!

OKU 2025

Lumineuze ingevingen

Door Kees Volkers.

Als een van de laagst ge-eloteerden in de B-groep (1716, ik mocht nog net meedoen) had ik mij ingeschreven voor de 50^e editie van het OKU. Wel beschouwd was het een succesvol toernooi, want mijn score was 50% hoger dan vorig jaar (1,5 tegen 1) en ik kwam weer eens thuis met een beker.

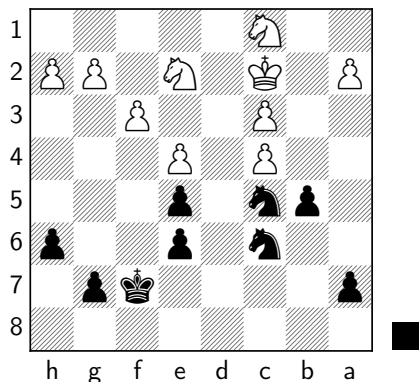
De winst op Holdorp (1805) was prima, en ook tegen oude bekende Dimitri Hendriks (1844) ging het goed, maar dat was in de laatste ronde. Toen ik murw gespeeld en uitge-

droogd een kwaliteit en heel veel tijd voor stond, vond ik het niet ongepast om remise aan te bieden: liever bier dan elo-punten. Die zal ik echter op een of andere manier wel moeten gaan terug verdienen, anders rest volgend jaar de C-groep. En dat nooit!

Aan de behaalde punten heb ik niks toe te voegen. Immers, winnen is zo vanzelfsprekend, onthullend zijn altijd de verliespartijen. Dat waren er dus vier, waarvan een tegen clubgenoot Bram Kierkels (1740). Paar weken eerder in de interne nog van gewonnen, nu leek mijn opening meer op Halma. Bram dook in de gaten en gaf het daarna niet meer weg. Mijn eigenlijke makke kwam vooral in de drie andere verliespartijen aan het licht: de lumineuze ingeving! En die dan onmiddellijk spelen zonder door te rekenen. Ik weet niet waar dat aan ligt: luiheid? Ongeduld? Het openbaart zich vaak in de beslissende fase van de partij, het ultieme moment om onsterfelijke zetten te doen, die je natuurlijk niet moet gaan checken, want dan zou je die onsterfelijke zet wel eens kunnen verwerpen. En dat zou zonde zijn. Dat soort logica...

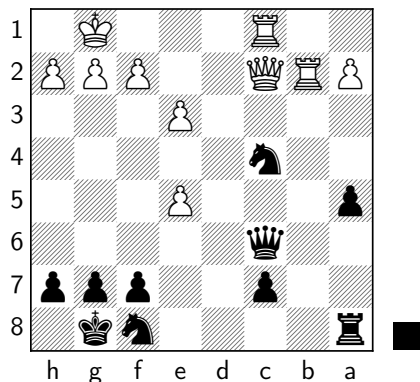
Ronde 1

R. Cornelissen (1835)
 Kees Volkers

Ronde 3

D. de Dreu (1829)
 Kees Volkers

De stelling is gelijk (het algoritme geeft 0.2). Wit heeft net $b \times c4$ gespeeld. In plaats van terugslaan kreeg ik opeens een lumineus idee: ik hoef niet te slaan, als ik doorschuif met $1 \dots b4$ kom ik na $2. c \times b4$ met $2 \dots \text{♘d4+!}$ Wit moet dan wel $3. \text{♘d} \times d4$ doen en na $3 \dots e \times d4$ heb ik mijn dubbelpion opgelost, een vrijpion, en een gewonnen eindspel! Een flits. Na vijf seconden zie je dat dit nergens op slaat, maar ik deed het! En dat kostte me een pion en de partij.

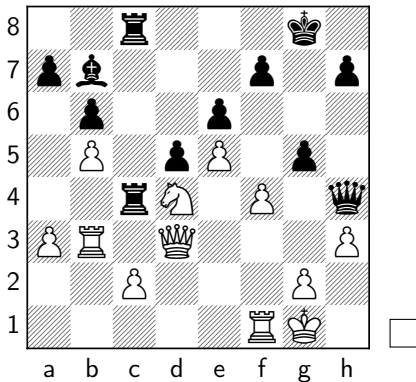
In bovenstaande stelling dreig ik mijn paard op $c4$ te verliezen. Kan ik dat nog voorkomen? Nou, even nog: ik speelde hier het vileine $1 \dots \text{♞e8!}$ Mijn paard kan nu niet geslagen worden, want dat kost wit de dame, wegens mat achter de paaltjes. Wit speelde daarom $2. \text{♞bb1}$ om de achterlijn te dekken.

Geen goeie zet. Wit had beter een gaatje kunnen maken. Nu kan ik het paard wel redden. Een leuke stelling voor de rubriek van Peter Das. Want $2 \dots \text{♞f6!}$ redt het paard en zwart staat zelfs iets beter (0.4). Ziet u waarom? Ik speelde echter $2 \dots \text{♞d2!}?$, viel de dame aan. Een 'normaal' mens, zoals ik, zou nu wel vrijwel automatisch alsnog $3. \text{♞} \times c4$

hebben gespeeld. Dacht ik. Maar wit begon opeens na te denken en speelde toen **3. ♖×d2!** Want na *3. ♖×c4* volgt het geweldige *3... ♜e8+!* en wit verliest. Na *3. ♖×d2* kwam ik in een verloren eindspel terecht. Weer niet goed gerekend, tegenstander wel.

Ronde 4

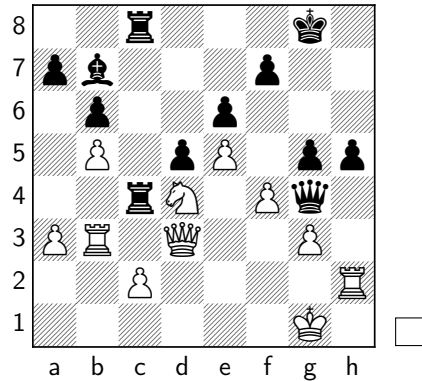
- Kees Volkers
- K.Georgopoulos (1805)

In ronde 4 kreeg ik een jeugd talentje uit de Magnus-school tegen me. Hij keek wat verveeld om zich heen en gaf een slap handje. Maar hij bleef tenminste wel op zijn stoel zitten. Diagram na de laatste zet van zwart *22... g5!?* Moeilijk. Met zijn laatste zet probeerde zwart de druk te verhogen. Ik kan niet op *g5* slaan, want dat kost me mijn paard. De juiste zet was hier *23. ♖d2* of *♖e3*. Ik dek dan

mijn pion, zodat zwart ook niet kan slaan en een nieuw plan moet bedenken. Hij heeft een slechte looper en ik kom in het voordeel (algoritme geeft +1).

Ik kreeg echter een lumineus idee en speelde **23. g3!?** Zwart nam: **23... ♖×h3**, waarop ik **24. ♜f2!** speelde. Dame moet nu opzij: **24... ♖g4** en ik **25. ♜h2**, waarop zwart echter nog **25... h5!** had.

Nu volgde mijn 2^e lumineuze zet: het paardoffer **26. ♞×e6!?** Indien nu *f×e6*, kom ik met mijn dame wel erg binnen met schaak op *g5*. Zwart moet dus slaan met de dame, **26... ♖×e6**; daarna ik met **27. ♜×h5**. Dit loopt echter dood. Na **27... ♜×c2** mocht ik nog **28. ♖h7+** schaak geven, maar had ik geen vervolg meer en ging niet hij, maar ik mat. Het biertje na afloop met Dimitri en Ed van Eeden was wel weer erg fijn. Nu nog uit die C-groep zien te blijven...

Rode Lopers combineren

Aflevering 54

Door Peter Das.

“Ik vind wel dat er wat meer aandacht aan de interne besteed moet worden, meer op de club gericht dus. Geen partijen van grootmeesters of partijbesprekingen van anderen. Nee, je moet je beperken tot berichtgeving over de club zelf.” Het zijn de woorden van clublegende Nico van Harten, die in het jubileumjaar 1990, door Marjolein Swinkels en René Bontrop werd geïnterviewd voor de Balans en daarbij gevraagd werd naar zijn mening over het clubblad.² Nico zou tevreden geweest zijn over de voor u liggende aflevering van de combinatie-tribune. Alle stellingen zijn afkomstig uit de interne competitie. Dit was mede te danken aan inzendingen van Almer en Timo en natuurlijk aan Jacco die mij weer live van combinatie-intelligence voorzag.

Wat de één een makkelijke opgave

vindt, is voor de ander een hoofdbreker en andersom. Het is nogal subjectief en ook afhankelijk van speelstijl, -voorkeur en -ervaring. Toch heb ik, zoals gebruikelijk, geprobeerd de moeilijkheidsgraad op te laten lopen van makkelijk naar moeilijk.

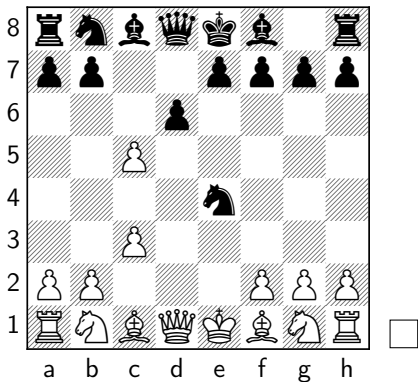
Heb jij, net als Timo of Almer in een van je partijen een mooie combinatie gespeeld of heb je een gezien in een partij van een clubgenoot en lijkt jou een vermelding in De Balans ook leuk, stuur ze dan met oplossing bij voorkeur in PGN of FEN formaat (een screenshot gaat ook wel lukken) naar drlcombinaties@gmail.com. Fragmenten uit internetpartijen zijn ook welkom, mits ze zijn voorzien van naam of nickname van tegenstander, type partij (snelschaak, rapid, correspondentie, etc.) en gespeelde datum. De mooiste ervan worden opgenomen in Rode Lopers Combineren.

²Het interview is opgenomen in de Balans van september 1990 en is te raadplegen via de archiefpagina op de Rode Loper website.

Stelling 1

- Leon Arends
 Victor v. Bergenhenegouwen

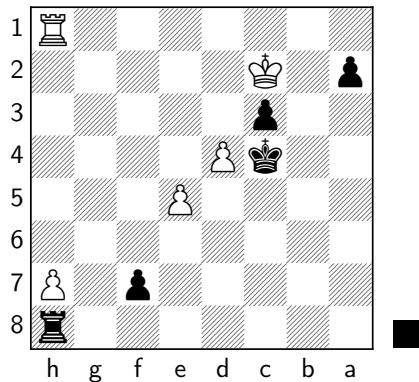
Wit aan zet.

Stelling 2

- Ernesto Bonne Boizan
 Thom Zwamborn

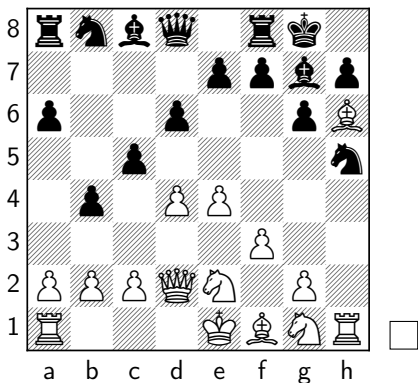
Zwart aan zet.

Stelling 3

- Timo Können
 Jaap Bikker

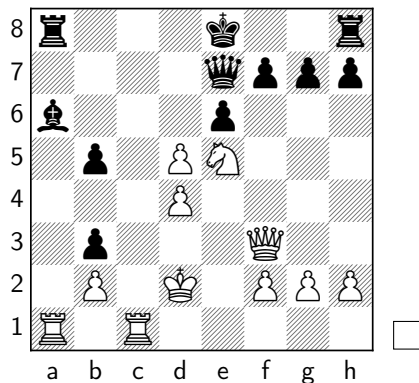
Wit aan zet.

Stelling 4

- Laurens Pollman
 Simon Tijhuis

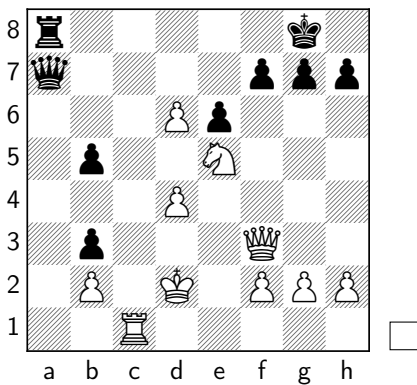
Wit aan zet.

Stelling 5

Laurens Pollman
 Simon Tijhuis

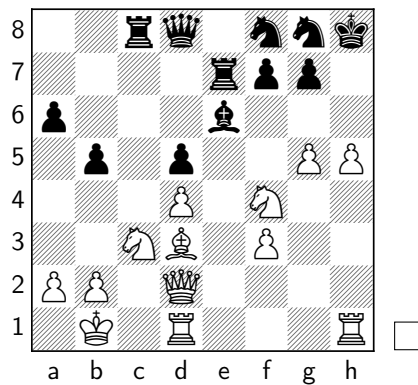
Wit aan zet.

Stelling 6

Almer Toby
 Kees Klerk

Wit aan zet.

Schach im Freien Vietnam

Door Kees Volkers.

In de Volkskrant van 30 april jl. werd ik getroffen door bovenstaande foto met het onderschrift: 'Agent Orange-slachtoffer Nguyen Van Thien speelt graag xiang qi, een soort chinees schaken. Met een eetstokje tussen zijn tanden beweegt hij de schijven over het bord'.

De foto is onderdeel van een reportage over Amerikaanse oorlogsvetera-

nen die naar Vietnam zijn teruggaan om vrijwilligerswerk te doen. Als 'n soort Wiedergutmachung, maar meer nog om met zichzelf in het reine te komen.

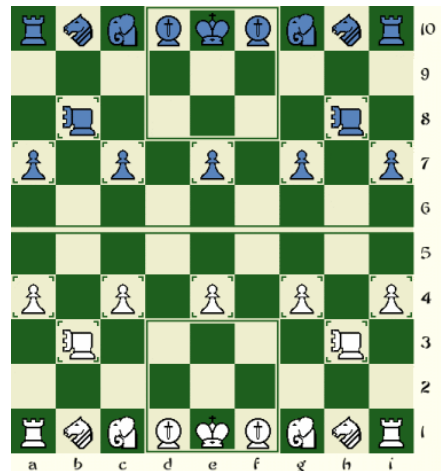
De Vietnamoorlog duurde 19 jaar, van 1956 tot 1975. 58.000 Amerikanen en zo'n 3 miljoen Vietnamezen lieten het leven. Na de oorlog stierven nog vele duizenden mensen aan de naweeën ervan, onder meer door besmetting met chemische mid-

delen, zoals ‘Agent Orange’. Agent Orange was de codenaam voor een ‘tactisch ontbladeringsmiddel’ waarmee de Amerikanen beter zicht op de vijand probeerden te krijgen. Het kwam ook in het drinkwater terecht. Maar niet alleen het gebladerte ging er van dood, ook mensen: Amerikanen zowel als (veel meer) Vietnamezen. Een ander fenomeen was een golf van misgeboorten, die tot de dag van vandaag voortduurt, want het spul is nog steeds niet goed opgeruimd. De krant: ‘Nog altijd worden er kinderen geboren zonder armen, benen of ogen, of met vervormingen. Die belanden, als ze geluk hebben, in een opvanghuis, de meesten echter slijten hun dagen op de vloer van hun ouderlijk huis’. Nguyen van Thien, op de foto 48 jaar, dus geboren vlak na de oorlog, is zo’n slachtoffer. ‘Hij zit in een rolstoel voor een buurtcafé aan de rand van Da Nang.’ Of beter gezegd: hij hangt in zijn stoel, Nguyens lichaam lijkt wel een zak met losse boten. “Alleen mijn hoofd werkt” zegt hij nuchter. De vrouw in het midden zou wel eens zijn moeder kunnen zijn.

Xiang Qi

Nguyen speelt graag ‘xiang qi’, ofwel Chinees schaak. Omdat hij geen armen heeft, verschuift hij de stenen met zijn mond met een eetstokje. Het lijkt veel op ons ‘gewone schaak’, maar er zijn wat extra stukken, zoals

de Olifant en het Kanon. En wat andere spelregels. In plaats van een koning is er een generaal, die mat gezet moet worden. Er is ook een paard, de toren is een strijdswagen, de looper een mandarijn en de pion is een soldaat. Ook het bord is iets anders, met een rivier en twee forten. Dus eigenlijk precies hetzelfde, maar dan heel anders. Figuren of Chinese tekens zijn afgebeeld op schijven, zodat het van een afstandje op dammen lijkt, maar het is dus wel degelijk schaak. Er bestaan ook driedimensionale stukken, maar die zijn meer voor de sier.

Computerversie van Xiang Qi.

Xiang Qi is zeer populair in Oost-Azië en er worden ook wereldkampioenschappen in gehouden. Bij de mannen zijn de kampioenen allemaal Chinezen, bij de vrouwen zit er soms wel

eens een Vietnamese tussen en dan is er ook nog een categorie ‘rest van de wereld’, waar ook allemaal Chinezen en Oost-Aziaten op de lijst prijken, want die wonen immers overal. Behalve in 2017, als we tussen de exotische namen opeens ‘Joep Nabuurs’ zien staan met een kleurrijk rood-wit-blauw tussen de rode vlaggetjes.

Wereldkampioen van de restcategorie! Wat lullig klinkt, maar ongetwijfeld een baanbrekende prestatie is. Even opgezocht: Joep Nabuurs beoefent ook zeer verdienstelijk het klassieke schaak: bij de Venlose Schaakvereniging, met een rating van tegen de 2300!

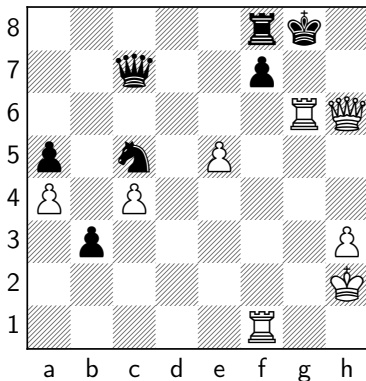
Xiang Qi-stukken en -schijven.

Kandidaat 14

Wit
 Zwart

DRL intern 2024/25, 4 juni 2025.

1. b3 ♖f6 2. f4 d5 3. ♖f3 c5
 4. e3 g6 5. ♙b2 ♙g7 6. ♙b5+
 ♙d7 7. ♙xd7+ ♖bxd7 8. O-O
 O-O 9. d3 ♖c7 10. ♖bd2 e6
 11. ♖e1 b5 12. a4 b4 13. ♗b1
 a5 14. ♖e5 ♗ac8 15. h3 ♖e8
 16. ♖xd7 ♖xd7 17. ♙xg7 ♖xg7
 18. ♗d1 ♖a7 19. ♖h2 ♖f5 20. g4
 ♖d6 21. e4 c4 22. dxc4 dxc4
 23. e5 cxb3 24. cxb3 ♖b7 25. ♖c4
 ♗xc4 26. bxc4 ♖c5 27. ♖e3 ♖c7
 28. ♗d6 ♗b8 29. f5 exf5 30. gxf5
 b3 31. ♖h6 ♗f8 32. f×g6 h×g6
 33. ♗xg6+ 1:0

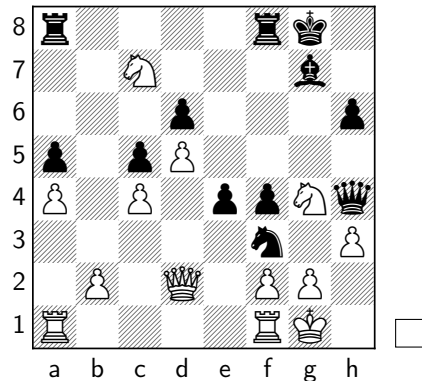

Kandidaat 15

Wit
 Zwart

DRL intern 2024/25, 11 juni 2025.

1. d4 ♖f6 2. c4 d6 3. ♖c3 g6 4. e4
 ♙g7 5. ♖f3 O-O 6. ♙e2 ♖bd7
 7. O-O e5 8. ♙e3 h6 9. ♖d2 a5
 10. d5 b6 11. a4 ♖c5 12. ♙xc5
 bxc5 13. h3 ♖h7 14. ♙g4 f5
 15. exf5 gxf5 16. ♙e2 ♖f6 17. ♖f3
 ♖d7 18. ♖d2 e4 19. ♖h2 ♖h4
 20. ♖b5 ♖e5 21. ♖xc7 f4 22. ♙g4
 ♙xg4 23. ♖xg4 ♖f3+

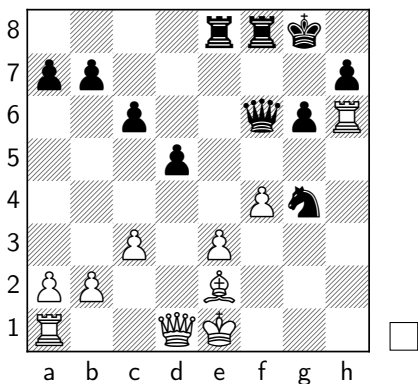
24. gxf3 exf3 25. ♖h2 ♗f5 26. ♗a3
 ♖xh3+ 27. ♖xh3 ♗h5# 0:1

Kandidaat 16

DRL 3 - Damrakers, 23 mei 2025.

1. d4 d5 2. ♖f3 ♗f6 3. ♙f4 g6
4. e3 ♙g7 5. ♙e2 O-O 6. ♗e5
- ♗bd7 7. ♗xd7 ♗xd7 8. h4 e5
9. dxe5 ♗xe5 10. c3 c6 11. ♗d2
- ♙f5 12. ♗b3 ♙e7 13. ♗d4 ♙d7
14. ♗xf5 ♙xf5 15. g4 ♙e6 16. h5
- ♙ae8 17. hxg6 fxg6 18. ♙h6 ♙f6
19. f4 ♙xh6 20. ♙xh6 ♗xg4

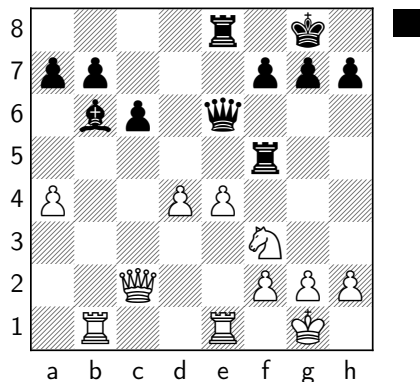
21. ♙xg4 ♙xe3+ 22. ♙e2 ♙xf4
23. ♙h1 ♙fe8 24. ♙f1 ♙xe2+
25. ♙xe2 ♙xe2+ 26. ♗xe2 ♙e4+
27. ♗d2 ♙g2+ 28. ♗d3 ♙xb2
29. ♙ab1 ♙xa2 30. ♙b4 ♙a6+
31. c4 ♙a3+ 32. ♗d4 0:1

Kandidaat 17

DRL intern 2024/25, 9 april 2025.

1. b4 e5 2. ♙b2 ♙xb4 3. ♙xe5 ♗f6
4. c3 ♙a5 5. ♗f3 O-O 6. e3 ♙e8
7. ♙xf6 ♙xf6 8. ♙e2 ♗c6 9. O-O
- ♙b6 10. d4 d5 11. ♗bd2 ♗a5
12. ♗e5 c6 13. c4 dxc4 14. ♗dxc4
- ♗xc4 15. ♙xc4 ♙e6 16. ♙xe6
- ♙xe6 17. ♙c2 ♙c7 18. ♗f3 ♙ad8
19. ♙ab1 ♙b6 20. a4 ♙d5 21. ♙fe1
- ♙f5 22. e4

- 22... ♙xf3 23. gxh3 ♙xd4 24. ♙e2
- ♙e5 25. ♙f1 ♙h6 26. h3 ♙e6
27. ♙ed1 ♙g6+ 28. ♗h1 ♙h4
29. ♙xb7 h6 30. ♙xf7 ♗xf7
31. ♙c4+ ♙e6 32. ♙d7+ ♗f6
33. ♗g2 ♙f4 34. ♙xg7 ♙h2+
35. ♗f1 ♙xh3+ 36. ♙g2 ♙d6
37. ♙c1 ♗e7 38. ♙c5 ♙d4

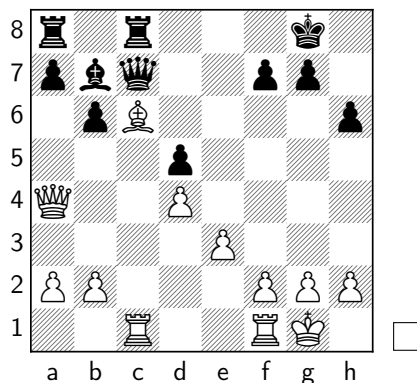
39. ♖a5 ♗h1+ 40. ♜g1 ♖xf3
 41. ♖c7+ ♜d7 42. ♖g3 ♖xe4
 43. ♖b3 c5 44. ♜g3 ♜b7 45. ♖f3
 ♜b1+ 46. ♘g2 ♖xf3+ 47. ♜xf3
 ♜b2 48. ♘g3 ♜xf2 49. ♜d3 ♜a2
 0:1

Kandidaat 18

☐ Wit
 ■ Zwart

DRL 2 - Hoogland 1, 9 april 2025.

1. d4 ♘f6 2. ♘f3 e6 3. ♙g5 ♙e7
 4. e3 d5 5. c4 c6 6. ♙d3 ♘bd7
 7. ♘c3 O-O 8. O-O b6 9. ♖c2
 h6 10. ♙h4 ♙b7 11. cxd5 cxd5
 12. ♜ac1 ♘b8 13. ♘e5 ♘fd7
 14. ♘xd7 ♖xd7 15. ♙b5 ♘c6
 16. ♙xe7 ♖xe7 17. ♘xd5 exd5
 18. ♙xc6 ♜fc8 19. ♖a4 ♖c7

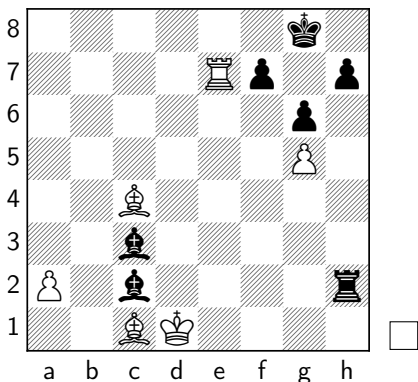
20. ♙xb7 ♖xc1 21. ♙xa8 ♖xb2
 22. ♙xd5 ♜c1 23. ♖e8+ ♘h7
 24. ♙e4+ g6 25. ♖xf7+ ♘h8
 26. ♖f6+ ♘g8 27. ♙d5+ ♘h7
 28. ♖f7+ ♘h8 29. ♖g8# 1:0

Kandidaat 19

☐ Wit
 ■ Zwart

DRL intern 2024/25, 14 mei 2025.

1. e4 c5 2. ♘c3 g6 3. d4 cxd4
4. ♙xd4 ♘f6 5. ♕e3 ♗g7 6. O-O-O
7. ♙c6 7. ♙d2 a6 8. f3 d6 9. ♘ge2
10. ♙c7 10. ♖b1 O-O 11. g4 ♘e5
12. ♘d4 b5 13. g5 b4 14. ♘a4
15. ♙fd7 15. ♙xb4 ♖b8 16. ♙c3
17. ♙b7 17. ♕e2 ♘c5 18. ♘xc5
19. dxc5 19. ♘b3 ♘xf3 20. ♙xc5
21. ♙xe4 21. ♕d3 ♙e5 22. ♙xe5
23. ♘xe5 23. ♕e2 ♖b7 24. ♖he1
25. ♖fc8 25. ♘c5 ♘f3 26. ♘d7 ♘xe1
27. ♖xe1 ♕e4 28. ♘xb8 ♕xc2+
29. ♖c1 ♕f5+ 30. ♖d1 ♖xb8
31. ♕xa6 ♖xb2 32. ♕c4 ♕c3
33. ♕c1 ♖xh2 34. ♖xe7 ♕c2# 0:1

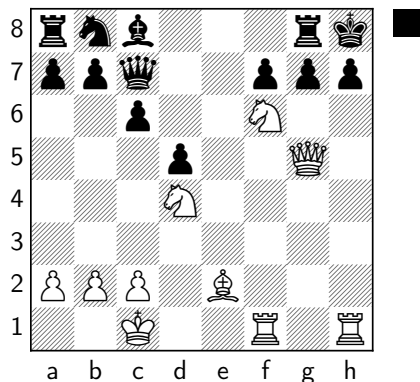

Kandidaat 20

☐ Wit
 ■ Zwart

Henk Bloemink Vierkampen, 10 juni 2025.

1. e4 d6 2. d4 ♘f6 3. ♘c3 e5 4. ♘f3
5. exd4 5. ♘xd4 ♕e7 6. ♕e2 O-O
7. g4 ♖e8 8. g5 ♘xe4 9. ♘xe4 d5
10. ♘g3 ♕xg5 11. ♕xg5 ♙xg5
12. ♙d2 ♙f6 13. O-O-O c6
14. ♘h5 ♙xf2 15. ♖hg1 ♖h8
16. ♖df1 ♙xh2 17. ♙g5 ♖g8
18. ♖h1 ♙c7 19. ♘f6 1:0

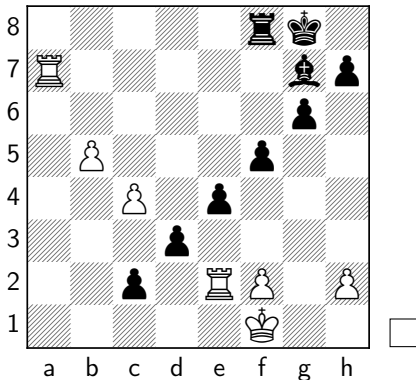

Kandidaat 21

Wit
 Zwart

DRL intern 2024/25, 4 juni 2025.

1. e4 c5 2. ♖f3 e6 3. d3 ♘c6
 4. g3 ♘ge7 5. ♙g2 g6 6. O-O
 O ♙g7 7. ♚e1 ♜c7 8. c3 b5
 9. a4 b4 10. e5 ♚b8 11. cxb4
 ♚xb4 12. ♜e2 ♘f5 13. ♙e3 ♘xe5
 14. ♘c3 ♙a6 15. ♙f4 ♚xf4 16. gxf4
 ♘xd3 17. ♚ed1 c4 18. ♘b5 ♙xb5
 19. axb5 O-O 20. ♚ab1 d5 21. b3
 ♘xf4 22. ♜c2 ♘xg2 23. ♙xg2 ♜f4
 24. ♜e2 c3 25. ♚bc1 d4 26. ♚e1
 ♘h4+ 27. ♘xh4 ♜xh4 28. ♜d3
 ♜g4+ 29. ♙f1 e5 30. ♚e4 ♜c8
 31. ♚e2 f5 32. ♚a1 e4 33. ♜c4+
 ♜xc4 34. bxc4 d3 35. ♚xa7 c2 0:1

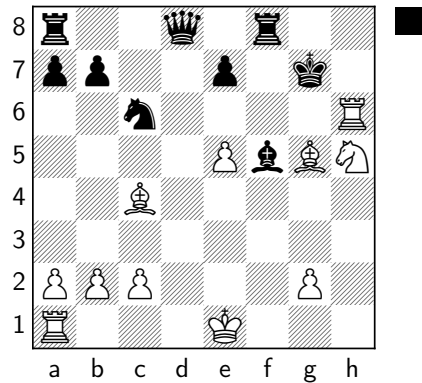

Kandidaat 22

Wit
 Zwart

OKU 2025 group B, 31 mei 2025.

1. e4 d6 2. d4 ♖f6 3. ♘c3 g6
 4. f4 ♙g7 5. ♘f3 O-O 6. e5 ♘fd7
 7. h4 c5 8. h5 cxd4 9. hxg6
 hxg6 10. ♜xd4 ♘c6 11. ♜f2 ♘c5
 12. ♜h4 f6 13. f5 ♙xf5 14. ♙h6
 g5 15. ♘xg5 fxg5 16. ♜xg5
 ♘e6 17. ♙c4 d5 18. ♘xd5 ♘xg5
 19. ♘f6+ ♙h8 20. ♙xg5+ ♙h6
 21. ♚xh6+ ♙g7 22. ♘h5# 1:0

Oplossingen Rode Lopers combineren

Aflevering 54 - Puzzels op p. 42

Door Peter Das.

Stelling 1

Leon Arends
 Victor van Bergenhenegouwen

Interne competitie Rode Loper, 2 april 2025

In stelling drie van deze aflevering komen we er nog een tegen, een vergiftigde pion. Hier stond er eentje op $e4$ en het zwarte paard heeft toegehaapt. **1. ♖a4+** een klassieke dubbele aanval (koning plus hout zou hier in de Stappenmethode bij gezegd worden).

Stelling 2

Ernesto Bonne Boizan
 Thom Zwamborn

Interne competitie Rode Loper, 4 juni 2025

Er zijn wel meer winnende zetten voor zwart in dit eindspel, maar het door Thom gespeelde **1... ♖xh7** is verreweg het snelst, het effectiefst en het efficiëntst. Als wit de toren slaat, promoveert de pion op $a2$. Na **2. ♖a1 ♖h2+** is er geen houden meer aan.

Stelling 3

Timo Können
 Jaap Bikker

Interne competitie Rode Loper, 4 juni 2025

In Timo zijn eigen woorden: “Zwart heeft net een zwaar vergiftigde pion geslagen! **1. ♖xh5** ($1.g4$ of eerst $1. ♙xg7$ wint ook, maar dit is het duidelijkst).

1... g×h5?

Na $1... ♙xh6$ $2. ♖xh6$ staat wit ‘alleen maar’ een stuk voor.

2. ♖g5, zwart geeft het op. Een van mijn kortste partijen: 12 zetten!”

Stelling 4

Laurens Pollman
 Simon Tjhuis

Interne competitie Rode Loper, 4 juni 2025

Laurens vond **1. ♖xa6!** Wit wint een stuk omdat zwart niet mag terugnemen vanwege $1... ♖xa6$ $2. ♖c8+$ $♙d8$ $3. ♖xf7$ mat. Overigens waren $1.dxe6$ en $1.d6$ hier ook uitstekende mogelijkheden. Bravo als je die gevonden hebt.

Stelling 5

Laurens Pollman
 Simon Tijhuis

Interne competitie Rode Loper, 4 juni 2025

Even verderop in dezelfde partij slingert Laurens er nog een krachtzet uit: **1.** ♖×a8+! ♜×a8 **2.** d7! ♜a5+ is nu het beste, maar komt neer op uitsstel van executie. **3.** ♜d3 g6 (ruimte maken om niet meteen mat te gaan) **4.** ♜c8+ ♝g7 **5.** d8♜ en wit staat een dame en een toren voor.

Stelling 6

Almer Toby
 Kees Klerk

Interne competitie Rode Loper, 28 mei 2025

In een dergelijke stelling kijkt een beetje clubschaker natuurlijk al snel naar **1.** ♜g6+ en terecht. Maar nu begint het ingewikkelde regenwerk omdat zwart op drie manieren kan reageren.

1... ♝h7 valt al snel af omdat de koning dan in het schootsveld van de loper komt waardoor er een soort molensiekachtige constructie ontstaat (door Wikipedia gedefinieerd als “een situatie in het schaakspel waarin een speler een serie gedwongen zetten moet doen doordat zijn koning afwisselend wordt blootgesteld aan een gewoon schaak en een aftrekschaak”). **2.** ♜×e7 ♝h8 **3.** ♜g6+ ♝h7 **4.** ♜×f8+ ♝h8 **5.** ♜g6+ enzovoort.

De tweede optie **1...** ♜×g6 ziet er ook niet logisch uit omdat je daarmee een verdediger afruult die wellicht nog goed van pas komt. Na **2.** h×g6+ ♜h6 **3.** g×h6 a5 (bijvoorbeeld) gaat het heel snel mat omdat de dame er via h6 bijkomt.

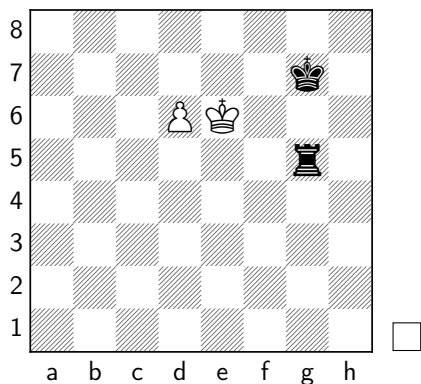
Blijft over de minst slechte reactie, optie drie: **1...** f×g6 **2.** h×g6 ♜h6 **3.** g×h6 ♝g8 **4.** h×g7 ♜×g7 ook nu komt de dame erbij via h6 en is het over en uit.

Oplossing puzzel Troitski Eindspelrubriek

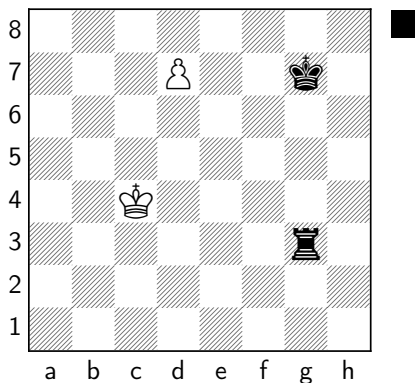
Aflevering 10 - Eindspelrubriek (en puzzel Troitski) op p. 23

Door Roel de Lange.

Oplossing van Stelling 11 (puzzel van Troitski)

1. d7! ♖g6+ 2. ♗e5! ♖g5+ 3. ♗e4
 ♖g4+ 4. ♗e3 ♖g3+ 5. ♗d2! ♖g2+
 6. ♗c3 ♖g3+ 7. ♗c4 1:0

De koning loopt door naar bescherming door de pion. Het eindspel Dame tegen Toren dat dan ontstaat is overigens nog helemaal niet zo makkelijk, al zegt de computer dat het mat in ongeveer 20 zetten is. Maar dat bewaren we voor een andere keer.